

VERSLAG d.d. 24 juni van de digitale vergadering van de statenbrede commissie Bestuur, Economie en Middelen (via Microsoft Teams)

Voorzitter: mw.ir. M. de Widt;

Woordvoerders: A.C. Boelhouwer (GroenLinks), D.G. Boswijk (CDA), R.G.J. Dercksen (PVV), ing. L.C. van den Dikkenberg (SGP), drs. E.H.R. Dinklo (FvD), M.J. de Droog MSc/RA (D66), M.E.J. Eggermont (SP), W.M.M. Hoek (50PLUS), V.C. Janssen (VVD), H.J. Keller (PvdD), M. Lejeune-Koster (PvdA), H.J. Rikkoert MSc (ChristenUnie)

Van ambtelijke zijde aanwezig:

Drs. T.J. Dorst (griffier) en G. van Weerd (verslag).
(opmerking notuliste: soms slecht verstaanbaar)

1. OPENING

De voorzitter opent deze commissievergadering en heet alle aanwezigen welkom.

2. STATENVOORSTEL [KADERBRIEF](#)

Gedeputeerde Strijk houdt een inleiding over het bredere perspectief van de uitgangspunten die GS hebben gehanteerd bij de kaderbrief in de opmaat naar de begroting. GS realiseren zich dat de wereld aan het veranderen is door technologische ontwikkelingen, als gevolg van innovaties die het gedrag van mensen bv. in openbare ruimten verandert. Daarnaast worden waarden door de groei onder druk gezet en dat is zichtbaar in natuur, milieu, gezondheid, verdeling van de welvaart en veiligheid. Sommige grondstoffen raken op en er wordt naar nieuwe verdienmodellen gezocht om grondstoffen te hergebruiken. Veranderingen in het klimaat worden zichtbaar, die aanpassing vragen in de manier waarop wordt omgegaan met het vasthouden van water of het afvoeren van water, de bodemdaling en hittestress. In het afgelopen jaar kwamen daar twee grote incidenten bij, nl. de rechtelijke uitspraak rondom stikstof en ammoniak en de uitbraak van het Conora virus met de beperkte lockdown als maatregel.

De samenleving was al aan het veranderen maar het Corona virus en de beperkte lockdown illustreren dat nog eens goed.

De hoofduitgangspunten van GS voor deze kaderbrief zijn:

1. De ambities om aan de veranderende samenleving te werken, blijven overeind staan.
2. De weg om bepaalde doelen te bereiken, kan soms anders worden. Sommige doelen zijn nu gemakkelijker en sneller te bereiken, andere doelen zijn ingewikkelder te bereiken. Soms is er een andere route nodig om een doel te bereiken.
3. Dat vraagt om een bestuur dat adaptief is, dat zich aanpast aan nieuwe inzichten en aan de nieuwe informatie. GS realiseren zich dat het bestuur in het komende jaar nog flexibeler en wendbaarder moet zijn dan in het verleden. Dat betekent ook iets voor de samenwerking tussen GS en PS. Gedurende het jaar 2021 is bijstelling van de begroting nodig.
4. Een solvabele financiële huishouding die meerjarig financieel duurzaam is, maar ook een huishouding die niet onnodig geld oppot.

Deze vier belangrijke uitgangspunten vragen om de exploitatiebegroting om ruimte, een weerstandsvermogen dat groot genoeg is om de risico's op te vangen en om een voldoende ruime vrije reserve om flexibel en wendbaar te zijn.

Bij het opstellen van een intentie voor de kadernota ontstond er een probleem omdat de jaarrekeningen 2018 en 2019 nog niet bekend waren.

De heer Eggermont deelt mede dat de SP heeft gesignaleerd dat nog niet alle risico's in beeld zijn gebracht, terwijl er aan de andere kant wordt gewerkt met een weerstandsvermogen met een factor 1,4. In de

beantwoording van de vragen van de SP zijn GS daar niet op ingegaan. Hij vraagt wat het belangrijkste is: een correcte risicoanalyse en zo ja, moet het weerstandsvermogen dan wel op 1,4 blijven staan?

Mevrouw Hoek schrikt van de opmerking “niet onnodig geld oppotten”. Wat gaat er ten koste van de reserves? Zij weet nog heel goed dat de BRU-gelden moeten worden opgemaakt, hoewel veel gemeenten daardoor gedupeerd raakten. 50PLUS wil niet meer in zo’n situatie terecht komen.

Gedeputeerde Strijk vervolgt zijn inleiding.

GS hopen bij de begroting een betere inschatting te kunnen maken van de risico’s. Dat bleek bij de kaderbrief moeilijk te zijn omdat men nog dicht op de Corona crisis zit. Nu zijn de beelden aan het uitkristalliseren. Hij gaat ervan uit dat er in september een betere risico inschatting kan worden gemaakt.

Los daarvan, lijkt het GS goed om een ruimere reserve aan te houden dan de factor 1. Een factor tussen de 1,4 en de 2 komt volgens onafhankelijke oordelen uit op de kwalificatie “ruim voldoende”. Dat is op zich zelf een politieke stellingname. Er kan ook een lagere factor voor het weerstandsvermogen worden aangehouden en dan blijft er meer reserve over om voor andere zaken aan te wenden. GS willen voldoende reserves houden met het oog op de risico’s, maar geen onnodige reserves.

Het probleem waar GS tegenaan liepen, was dat de jaarrekeningen nog niet waren vastgesteld, de stand van de reserves daardoor nog niet bekend was en het college moest terugvallen op de laatste stand van de reserves die door PS waren vastgesteld en deze dateert van eind 2017. Dat is van 2,5 jaar terug.

Een andere belangrijke informatiebron die ontbrak, waren de afspraken met het rijk over de Corona gerelateerde kosten die wel of niet vergoed zouden worden en de algemene uitkering uit het Provinciefonds. Inmiddels is daarover meer duidelijk geworden en PS zijn daarover geïnformeerd, aanvullend op de kaderbrief. Er is een belangrijke afspraak over OV gemaakt voor 2020. Daarmee blijft het risico voor het jaar 2021 nog steeds staan. Daarop zal bij de begroting worden teruggekomen.

Terugkomend op de vragen van de fracties tijdens de eerste termijn, geeft gedeputeerde Strijk het volgende aan:

Het CDA wil instemmen met de uitgangspunten voor deze kaderbrief maar roept het college op tot voortzetting van een zoektocht naar dekkingsvoorstellen voor € 10 miljoen in 2021 en € 25 miljoen vanaf 2022. GS zullen dat zeker doen en zullen PS daarover zo mogelijk rapporteren bij de begroting.

GroenLinks vroeg of de vrijval van de reserves wel passend is en of dat niet ten koste gaat van de investeringsruimte voor ICT, ecoducten en huisvesting. GS willen daar waar het kan investeringen dekken uit de kapitaalslasten. Dat komt jaarlijks terug in de begroting en wordt daardoor meer inzichtelijk en transparant, ook wat betreft de afschrijving.

GS willen het monitoren van de brede welvaart zeker gaan doen. PS krijgen daarover volgende week meer schriftelijke informatie. Er komt een set aan indicatoren, waarover jaarlijks zal worden gerapporteerd. In feite komt het integrale beleid van GS samen in de index voor de brede welvaart.

De ChristenUnie is blij dat het college de ambities overeind houdt maar heeft wel vragen over de leesbaarheid van deze kaderbrief. Spreker herkent dat. Ook bij de jaarrekening gaf het college aan dat er op dit vlak nog een slag gemaakt moet worden. Hij vraagt begrip van PS dat het nu vooral gaat om de tijdige oplevering van stukken en dat gaat soms ten koste van de leesbaarheid van de teksten. Ook GS vinden het buitengewoon belangrijk transparant te zijn in het afleggen van verantwoording aan PS en aan de inwoners en instellingen in deze provincie. Zijn er voorbeelden van teksten die beter moeten, dan hoort hij dat graag.

D66 vraagt wat wendbaar en adaptief is. In een normaal jaar stellen GS een kaderbrief en een begroting vast en daar wordt gedurende dat jaar uitvoering aan gegeven: tussentijds wordt er gerapporteerd over eventuele bijstellingen. Afhankelijk van de ontwikkelingen rond het Corona crisis en de gevreesde tweede golf, zal er meer of minder moeten worden bijgestuurd en zijn er wellicht meer begrotingswijzigingen nodig. Adaptief besturen vraagt om vaker overleg met PS over de actualiteit en maakt dat er vrije ruimte moet zijn in de reserve en in de exploitatie. Zo wordt getracht naar bevind van zaken te handelen en over de noodzaak met PS in gesprek te gaan.

De SGP moest slikken rond de nieuwe ambities. Spreker geeft aan dat het college van GS trots is de ambities overeind te kunnen houden. GS kiezen niet en tellen niet op. GS willen alle uitgezette lijnen, w.o. de maat-

schappelijke doelen, handhaven. Gevraagd werd naar het omzetten van de wissel door verhoging van de rijtuigenbelasting. Dat punt herkent hij niet maar GS sluiten dat op termijn niet uit. Eerst willen GS kijken of er binnen de begroting dekkingsvoorstellen kunnen worden gevonden. Een andere knop om aan te draaien is de motorrijtuigenbelasting. Hij verwijst dienaangaande naar de tabel in het statenvoorstel. Daarin wordt zichtbaar hoe de motorrijtuigenbelasting in de provincie Utrecht zich verhoudt tot de andere 12 provincies.

Nogmaals geeft hij aan dat er geen wissel is omgezet maar wel is er een duidelijk pad aangegeven hoe een eventuele verhoging van de motorrijtuigenbelasting in beeld zou kunnen komen.

Terecht werd er gevraagd naar duidelijkheid van structurele dekking voor structurele lasten. Dat is in het statenvoorstel uitgewerkt. In de meicirculaire blijkt dat beeld wel te verslechteren, nl. een verslechtering van 0,5 miljoen euro over 4 jaar.

De PVV laat weten juist nu te hechten aan goede, tijdige en juiste informatie. Binnenkort worden de jaarrekeningen vastgesteld waardoor een betere sturing mogelijk worden. De informatie van de provincie moet actueler worden, zeker wanneer de provincie adaptief en wendbaar wil zijn, aldus de PVV. Hij herkent dit punt absoluut. Het is van groot belang dat de organisatie op dit punt wordt verbeterd.

De PVV is voorts van oordeel dat GS de "reserves plunderen", maar dat is een klankkleur aan woorden, die de gedeputeerde niet herkent. Wel geven GS aan dat de reserves die de provincie heeft, en dat is nogal wat, moeten worden aangewend en moeten leiden tot investeringen en uitgaven aan de doelen die worden gesteld. De provincie moet niet onnodig aan de credit zijde van de balans reserves aanhouden. Het gaat om het aanhouden van een goede algemene reserve die wendbaar en flexibel maakt. Risico's moeten worden afgedekt, maar meer is niet nodig.

De SP wil dat het college op 100% vergoeding van de corona gerelateerde lasten inzet. Dat is de inzet van de provincie, samen met het IPO, in de gesprekken met het rijk. Wat hij teruggekoppeld krijgt, is dat het om een weerbarstige materie gaat en dat het niet zo maar geregeld is. Over sommige corona gerelateerde kosten kan worden getwijfeld waar ze precies zijn ontstaan. Een bepaalde mate van in efficiency in het huidige werk zal waarschijnlijk niet als kosten worden opgevoerd. Bij meerkosten, bv. bij de tram (het niet leveren vanuit de fabriek in Spanje wat vertragskosten meebrengt), is het de vraag of het rijk ontvanke-lijk zal zijn ook die kosten te vergoeden. Ze zijn wel onderwerp van gesprek.

Het weerstandsvermogen in verhouding tot de risicoanalyse heeft hij net belicht. De provincie werkt aan een goede risicoparagraaf en het beeld kristalliseert zich steeds meer uit.

GS stellen een factor 1.4 voor tot 2. Het weerstandvermogen stond op factor 1 maar met de toenemende onzekerheid is het goed aan de ruime kant te gaan zitten met de kwalificatie "ruim voldoende".

De VVD vraagt of er scenario's zijn opgesteld. Er zijn geen "als dan" scenario's gemaakt maar GS willen inzetten op adaptief besturen, vrije ruimte in de exploitatie creëren, ruimte zichtbaar maken in de algemene reserve en met een hoge frequentie nagaan of bijsturing noodzakelijk is en daarover met PS het gesprek aangaan.

FvD vroeg of er meer bekend is over de afspraak tussen rijk, IPO en provincies over corona gerelateerde kosten. Eerder is in de brief van de taskforce daarover melding gedaan, met name over openbaar vervoer waarover voor 2020 afspraken zijn gemaakt. Dat neemt een groot deel van het risico weg. 93% van de meerkosten wordt vergoed en het resterende risico heeft betrekking op de overblijvende 7%. Echter, voor 2021 zijn er voor het OV nog geen afspraken gemaakt. Dat zal zeker terugkomen in de risicoparagraaf van de begroting.

Gevraagd werd wanneer verwacht wordt een definitief akkoord te hebben. Uit het overleg met de gedeputeerden financiën, die met de minister in gesprek zijn, blijkt dat gestreefd wordt naar medio augustus.

Over het weerstandvermogen is het goed om met elkaar het gesprek aan te gaan omdat dit politieke keuzes bevat.

De PvdA noemde terecht de onzekerheden voor het OV na 1 januari 2021. Dat heeft ook te maken met veranderingen in het mobiliteitsgedrag: gebruiken mensen straks weer het OV of gaan ze meer thuiswerken? Gaan ze buiten de spits reizen, zullen Webinars en thuiswerken andere vervoersbewegingen tot stand brengen? Vervangen de auto en de fiets misschien het openbaar vervoer? Dergelijke vragen zorgen voor een toenemend risico in de OV portefeuille, maar misschien zijn er ook kansen.

Gevraagd werd om informatie over de jaarrekeningen 2018 en 2019. PS hebben het statenvoorstel met de beide jaarstukken ontvangen. Daaruit blijkt het volgende:

- Het resultaat over 2018 komt uit op € 5 miljoen
- Het resultaat over 2019 komt het uit op € 33 miljoen.

Bij de jaarstukken wordt voorgesteld een aantal reserves te laten vrijvallen alsmede enkele bestemmingsvoorstellen. Alles bij elkaar optellend, zou de algemene reserve van de provincie Utrecht eind 2019 uitkomen op € 108 miljoen.

Specifiek over zijn eigen portefeuille economie, laat gedeputeerde Strijk het volgende weten. GS willen geld uittrekken voor het verleiden van het Copernicus Instituut, om zich in de provincie Utrecht te vestigen. Maanden geleden werd hij hierover benaderd door de voorzitter van het CvB van de UvU. Dit gerenommeerde kennisinstituut moet als gevolg van de brexit uit Engeland verhuizen naar Europa. Deze organisatie zou een enorme versterking zijn van het kenniscluster en voor de samenwerking met de faculteit Aardwetenschappen: dat maakt Utrecht opnieuw interessanter voor wetenschappers en het bedrijfsleven met nieuwe producten en nieuwe diensten als gevolg. Copernicus is actief in aardwetenschappen, klimaatadaptatie en circulariteit en dat past perfect bij de maatschappelijke doelen van de provincie. De provincie wil innovatie stimuleren en dat krijgt met de vestiging van Copernicus een grote stimulans. Dit is een grote kans voor de versterking van het ecosysteem van Utrecht. Om die reden willen GS daaraan bijdragen maar dit gaat wel in internationale concurrentie.

De heer V.d. Dikkenberg vraagt of er met het oog op de vergunningverlening, voor het Copernicus instituut stikstofbeloften zijn gedaan om woningbouw en het toenemende verkeer mogelijk te maken.

De heer Boswijk vindt dit veelbelovend klinken zodat het CDA bijna enthousiast zou worden van het Copernicus instituut. Wel maakt zijn fractie zich zorgen. Hele grote instituten brengen goed betaalde banen met zich mee. De medewerkers zoeken een woning terwijl er in deze provincie al enorme woningnood is. In zijn eigen werk merkt hij dat de woningen die in Amsterdam of in Amstelveen worden verhuurd, vooral naar expats gaan. Dat is interessant voor beleggers en ontwikkelaars maar voor de eigen bevolking wordt het daardoor ingewikkelder om een woning te vinden. Is er wel voldoende oog voor de negatieve effecten van de komst van het Copernicus instituut naar Utrecht, zoals nog meer verdringing op de arbeidsmarkt?

De heer De Droog vindt dit eveneens goed nieuws maar het is wel belangrijk eerst de kansen te inventariseren, voordat er in Copernicus wordt geïnvesteerd. De gedeputeerde staat er voor open om hierover verder te denken met PS, zo las hij. D66 wil dat aanbod graag aannemen. Zijn fractie kijkt uit naar een informatiebijeenkomst hierover.

Mevrouw Hoek verwijst naar pag. 4, tabel over de opcenten van alle provincies maar deze tabel is niet compleet. Zij wil dat in combinatie zien met het aantal auto's en de bedragen, waardoor er een beter beeld ontstaat over de opcenten.

De voorzitter wil de discussie terugleiden naar de inleiding van de gedeputeerde en de daarop volgende discussie over het Copernicus instituut.

Gedeputeerde Strijk licht toe dat er geen belofte is gedaan over stikstofdepositieruimte in relatie tot het Copernicus instituut.

Terugkomend op het CDA, onderkent ook hij in Utrecht een overspannen woningmarkt. Wanneer er 150 internationale kenniswerkers met hun gezinnen naar deze regio komen, zullen zij ook vragen om huisvesting. Dat is een weging maar voor GS speelt dat er altijd op de langere termijn moet worden nagedacht. GS zijn van mening dat de innovatiekracht die van dit instituut uitgaat op de Utrechtse regio, op de lange termijn veel werkgelegenheid zal genereren, ook voor inwoners waarvan de banen mogelijk onder druk komen te staan. Hij gelooft in het stuwend vermogen van dit instituut op de economie en op de innovatiekracht en dat vraagt om blijvend investeren. Hij verwacht dat er direct werkgelegenheidseffecten van uitgaan naar bedrijven die hier gevestigd zijn.

Hij laat D66 weten dat hij graag een presentatie wil voorbereiden voor PS waarbij ook de decaan van de faculteit kan worden uitgenodigd om de synergie toe te lichten en de versterking van het cluster door de komst van het Copernicus instituut.

Gedeputeerde Bruins Slot komt terug op vragen van meerdere fracties over de **Bestemmingsreserve gebiedsprocessen Stikstof** die in de tijd zou moeten worden afgebakend. De suggestie werd gedaan daarvoor twee jaar aan te houden. GS vinden het zinvol dit in de tijd af te bakenen maar twee jaar is aan de korte kant omdat subsidietrajecten vaak meerdere jaren omvatten. GS stellen voor de termijn op vijf jaar te begrenzen.

D66 en GroenLinks vragen in hoeverre in de kaderbrief en in de begroting 2020 een sterke daling van de ambitie zichtbaar wordt ten aanzien van natuur. Spreekster licht toe dat er gewerkt wordt aan een plan van aanpak voor realisering van de groene contour. Dat zal in het najaar gereed zijn. De middelen daarvoor zijn in de vorige kadernota belegd. Het rijk heeft € 300 miljoen beschikbaar gesteld voor stikstofreductie. Een nadere verdeling per provincie moet nog volgen. Dat betekent dat in de loop van 2020-2021 duidelijk wordt hoeveel geld de provincie extra ontvangt om uit te geven aan natuurmaatregelen. Zij verwacht wel dat het rijk van de provincies verwacht om daar capaciteit aan menskracht tegenover te stellen. Het geld daarvoor zit nog niet in de huidige begroting. Afgewogen moet worden of dat binnen de 100 fte komt te staan of dat er extra mensen nodig zijn. Hoe dat precies zal gaan, is op dit moment nog niet duidelijk.

Er moet nog een formeel akkoord komen van PS voor het opstellen van de Boswet strategie. Bij het opstellen van een nieuw programma zal ook worden aangegeven wat de kosten daarvan zal zijn: dat kan niet in deze kaderbrief worden meegenomen omdat het programma nog niet gereed is.

Bij het rijk zal worden nagegaan of een deel van de ambitie kan worden gerealiseerd met natuurgelden om stikstof te verminderen. Dat zou betekenen dat met de ene doelstelling ook een andere doelstelling kan worden gerealiseerd, een zinvolle manier om rijksgeld te besteden.

Wat betreft het programma voor klimaatadaptatie, meldt de gedeputeerde dat dit besproken zal worden. Dit programma heeft een budget en daarvoor geldt dat een sterke verbinding met natuur noodzakelijk is. Bij die ambitie zit ook Groen Groeit Mee, een programma waarvan gedeputeerde Van Essen coördinator is en waarbij gedeputeerde Schaddelee en zij bij aangesloten zijn.

Gedeputeerde Van Essen constateert dat het CDA vroeg naar de effecten van het uitstel van de in werking-treding datum van de Omgevingswet. Dat wordt nog in beeld gebracht. Hij hoopt dat daarover bij de begroting meer duidelijkheid kan worden gegeven. Nu kan hij daarover niet meer vertellen.

Gedeputeerde Bruins Slot ging zojuist in op Groen Groeit Mee. Dat raakt aan verschillende opgaven. Het conceptplan van aanpak is met PS gedeeld. Ook de gemeenten worden hierop aangesloten. Diverse fracties, waaronder D66 en de ChristenUnie, vragen naar het budget voor de groene ambities. Voor het Ringpark wordt dat iets terug geschaald. Er waren budgetten voor Utrecht Buiten die ook worden teruggeschoefd en daarover zijn begrijpelijke vragen gesteld. In het kader van het PvA wordt bezien hoe de recreatieve opgaven eruit gaan zien en hoe deze kunnen worden ingevuld. Dat is nadrukkelijk onderdeel van Groen Groeit Mee. Het kan zijn dat daar financiële claims uit voort gaan komen. Dat zal bij de begroting inzichtelijker worden gemaakt.

GroenLinks, FvD en de SGP vroegen naar incidentele en structurele budgetten in relatie tot de energietransitie. In deze kaderbrief gaat het met name om nieuwe initiatieven op het gebied van inclusieve energietransitie en betaalbaarheid. Dat wordt bestempeld als incidenteel. Of dat een structureel karakter krijgt hangt af van het succes van dat initiatief. Ongeveer 4/5^e deel van het programma is komende jaar structureel. Zo zal dat ook in de nieuwe begroting staan.

Gedeputeerde Schaddelee memoreert dat gedeputeerde Strijk reeds is ingegaan op de corona gerelateerde zaken. Met gemengde gevoelens wordt gekeken naar de huidige lock down. Dat geeft bij werkgevers een nieuwe kijk op spreiding en mensen zijn meer geneigd de fiets te gebruiken maar tegelijkertijd mijden mensen het OV en stappen ze in de auto. Dat levert onzekerheid op en GS trachten dat zoveel mogelijk ten goede te wenden.

Corona geeft ook dynamiek aan recreatie en toerisme. Er zijn onzekerheden over RMN. Na de zomer zal met PS worden gesproken over de transitie van de organisatie van RMN, ook over eigenaarschap en opdrachtgeverschap. In het najaar wordt een nieuw beleid ontwikkeld voor recreatie en toerisme. Op de portefeuille VTH zit een kleine investering voor het versterken van de VTH taken.

Gedeputeerde Van Muilekom gaat in op de ambitie om 10.000 woningen per jaar te gaan bouwen. GS hebben dat nog steeds hoog in het vaandel. Dat programma wordt momenteel in elkaar getimmerd met oog op de ontwikkelingen in de afgelopen tijd met betrekking tot stikstof en corona. Voorkomen moet worden dat gemeenten zich afwachtend gaan opstellen en dat investeerders terughoudend worden. De uitdaging is goede instrumenten te ontwikkelen om plannen te kunnen realiseren. Dat zal om maatwerk gaan met oog voor de vraagstukken. Er ontstaat door Corona discussie over retail en leegstand en de binnenstedelijke opgave. Daar moet meer op worden geanticipeerd. Het programma is echt gericht op het realiseren van woningen binnenstedelijk, een transformatieopgave en uitleglocaties.

Bij dit programma is het ook van belang dat de plancapaciteit wordt verruimd; daarover vindt ook discussie met het rijk plaats. Er moet continu een stroom van plannen blijven. Het regionaal programmeren moet een belangrijke voedingsbron gaan worden voor het actualiseren en inzichtelijk maken van de woningbouwplannen. Dat moet goed worden gemonitord. Begin juli vindt er een informatiesessie plaats en kunnen PS dienaangaande input geven. In het 3^e kwartaal zal de besluitvorming worden afgerond in PS. Er zijn wel vraagstukken rond duurzaamheid, circulariteit en houtbouw. Al die onderwerpen passeren dan de revue. Het CDA en de ChristenUnie stelden vragen over ondergrondse HS kabels. Daarover wordt volop gesproken met de gemeenten Veenendaal en Nieuwegein. Mogelijk kunnen daarover in oktober concrete afspraken worden gemeld. Door FvD werd een vraag gesteld over het incidenteel dan wel structureel zijn van de aanvraag. Voor binnenstedelijk ontwikkelen en wonen is voor vier jaar geld belegd maar ook dat vraagt om maatwerk. Mogelijk komt t.z.t. de vraag voorbij of het structureel een plek moet krijgen in de domeinen, dus regulier werk in plaats van een programma.

Diverse vragen zijn er gesteld over de sociale agenda, ook in het kader van anti discriminatie dat nu erg actueel is. Een belangrijk onderdeel is de inclusiviteit, iedereen moet meedoen en dat betekent dat mensen niet mogen worden gediscrimineerd. Dat krijgt wel een plekje maar hij zal PS nog voor de zomer een eerste aanzet geven hoe dat programma zal worden ingevuld. In de kaderbrief staat daarvan een financiële vertaling. Er moet een werkbudget zijn om dit goed aan te zwengelen en van de grond te krijgen maar de sociale agenda moet uiteindelijk landen in de bestaande programma's, bv. mobiliteit, woningbouw, energietransitie.

De voorzitter geeft de commissie gelegenheid voor de tweede termijn.

De heer Janssen deelt mede dat de VVD de kaderbrief met verbazing heeft gelezen. Terwijl er grote zorgen zijn over gezondheid en economie, de financiën van overheden die onder druk komen te staan, onbekend is hoe Nederland en Utrecht er over een maand of over een jaar uitzien, gaat dit college door met het maken van nieuw beleid, alsof er niets aan de hand is. De VVD was hoopvol na de besprekingen van de corona statenbrieven waarin gedeputeerde Strijk goed inzicht toonde in de gevolgen van corona voor de provincie. Voorliggend voorstel is eerder een beleidsrijke kadernota dan een beleidsarme kaderbrief, waar verschillende fracties om gevraagd hebben.

Het voorstel dat nu voorligt is alleen in 2024 structureel sluitend. In de andere jaren worden grote tekorten gepresenteerd. Tegenover deze tekorten staan grote beleidsintensivering direct uit het coalitieakkoord. Een coalitieakkoord dat nooit door PS is vastgesteld. Waarom, nu de situatie zo anders is dan een jaar geleden? Het lijkt vooral een optelsom van boodschappenlijstjes van de coalitiepartijen. Bij het inzetten van de reserves van de provincie schermt het college met de weerstandsratio. Dat is vooral een papieren getal, opgepimpt door lastenverzwaringen mee te tellen. Zijn alle risico's wel in beeld en wat doet de provincie met steeds terugkerende tekorten op infrastructuurprojecten of denkt het college dat er maar 3% kans is dat de reizigers opbrengsten in het OV terugvallen? Denkt het college dat in 2021 de opbrengsten weer op het oude niveau terug zullen zijn? De inventarisatie van de corona risico's doet onwerkelijk aan, zeker als er al een schadepost van vele miljoen euro's is opgetreden. De VVD vraagt zich af in welke werkelijkheid GS

leven. In de nieuwe voorstellen zijn er twee die opvallen. Vrijwel al het nieuwe beleid wordt met incidenteel geld gedekt. Dat is incidentenbeleid van een coalitie die vooral naar de korte termijn kijkt. Op alle beleids-terreinen worden voorstellen gedaan behalve voor mobiliteit. De VVD vindt dat onvoorstelbaar wanneer de gedeputeerde spreekt over de mobiliteitstransitie. Zijn dat lege woorden of gaat er iets gebeuren? Wat betreft de beslispunten uit het voorstel merkt spreker op dat statenleden worden geacht over van alles en nog wat kennis te nemen. Maar PS kunnen toch niet besluiten ergens kennis van te nemen? Je hebt ergens wel of geen kennis van genomen. Of kan worden besloten, na het lezen van deze stukken, er maar liever geen kennis van te nemen en de kop in het zand steken?

De heer De Droog vraagt of de VVD zich kan voorstellen dat er korte termijninvesteringen zijn met het oog op de lange termijn.

De heer Janssen laat weten dat het enige dat hij kent het lange termijnbeleid is, waarin investeringen in tijd goed worden uitgezet en de kapitaallasten meerjarig structureel in de begroting worden gedekt. De gedeputeerde gaf wel aan dat dit zijn voorkeur heeft, maar investeringen die met incidenteel geld gedekt worden, zijn z.i. geen lange termijnbeleid.

De heer Janssen gaat verder met de besluitpunten uit het statenvoorstel. De besluitpunten inzake het kennisnemen van het een en het ander, is volgens de VVD onwenselijk. Het maakt PS erg passief als het gaat om de hoofdlijn van het beleid. De VVD wil in het besluit een gerichte opdracht formuleren aan GS: kom met een begroting die in alle jaren reëel en structureel sluitend is. De VVD vindt dat er gestopt moet worden met luchtfietsen, er moet reëel met risico's worden omgegaan, er moet gestopt worden met coalitiesnoepgoed en het motto moet zijn: Help de provincie door de corona crisis heen.

De VVD concludeert een onverantwoord financieel beleid, geen inhoudelijke keuzes en gebrek aan daadkracht bij mobiliteit. De VVD werkt graag samen met andere fracties aan moties en amendementen die van deze kaderbrief een echte kaderbrief (beleidsarm) maken die gaat helpen om tot een structureel sluitende begroting te komen.

Mevrouw Boelhouwer deelt mede dat GroenLinks het heel positief vindt dat de gestelde ambities overeind blijven. Dat is juist in deze tijd belangrijk. Zij benadrukt dat GroenLinks ervoor pleit investeringen naar voren te halen, anticyclisch investeren krijgt veel steun van economen, van de DNB en van anderen. Kunnen GS met anderen dit principe nog verder brengen? Ze denkt in dit verband aan de energietransitie, onderhoud wegen en andere programma's.

Er is nauwelijks begroot voor circulaire economie hoewel bekend is dat dit een grote opgave wordt, zelfs tot 2050. Benoemd wordt dat er incidenteel extra geld, nl. een half miljoen euro, beschikbaar wordt gesteld. GroenLinks vindt dat erg weinig. Een deel daarvan zal landen in de begroting van andere programma's omdat het er om gaat dingen circulair te gaan doen in plaats van circulaire dingen te doen. Kunnen GS toezeggen dat dit niet zal leiden tot minder ambities op dit gebied? En als financiering voor circulaire ambities in andere programma's terecht komt, kan dat dan duidelijk gemaakt worden in die programma's?

Uit het antwoord op de vraag van GroenLinks over het monitoren van overkoepelen opgaven, maakt zij op dat daarvoor geen apart budget is gereserveerd. Haar fractie is zeer content met de ondernemerspeiling omtrent de effecten van corona. Dit is een zeer kosteneffectieve wijze van monitoring van brede welvaartsontwikkeling in de provincie. Zijn GS bereid toe te zeggen ook vragen over brede welvaart mee te laten nemen in volgende enquêtes? Zij denkt bv. aan gezondheidseffecten, luchtkwaliteit, meer vrije tijd door minder reistijd.

De heer Eggermont hoort dat GroenLinks het juist tijdens een crisis belangrijk vindt om incidenteel te investeren. Hoe kijkt GroenLinks aan tegen het voornemen van het college om het weerstandsvermogen op factor van 1.4 te houden en niet de mogelijkheid te nemen om het naar factor 1 te laten dalen?

Mevrouw Boelhouwer komt terug op de woorden van gedeputeerde Strijk die zojuist aangaf dat factor 1 op zich wel goed zou zijn, maar dat factor 1.4 tegemoet komt aan de balans om terughoudend te zijn maar wel te blijven investeren. GroenLinks kan zich goed in die tussenweg vinden.

De heer Dinklo laat weten dat FvD dit als een commissievergadering ziet waarin ideeën kunnen worden uitgewisseld. Hij dankt gedeputeerde Strijk dat hij het idee van FvD heeft overgenomen om een kaderbrief uit te brengen. Hij kan zich vinden in veel woorden van de VVD. Er is sprake van een totaal onverantwoord financieel beleid en zijn fractie herkent zich wel in de woorden “plunderen”. Het is storend dat er wordt doorgedaan alsof er niets aan de hand is. Vanmorgen is het steunvoorstel cultuur besproken. Dat is goed maar er zijn vele andere sectoren die ook geld nodig hebben. Welk beeld geeft de provincie dat het idee wordt geschetst dat men gewoon doorgaat terwijl er op geen enkele manier geld wordt vrijgemaakt voor de mensen die het echt nodig hebben?

Mevrouw Boelhouwer vraagt of de heer Dinklo de ondernemers enquête heeft gelezen. Dat blijkt niet het geval te zijn.

Zij raadt hem aan daarvan kennis te nemen. Voor allerlei sectoren worden statistieken opgesomd en met name de horeca is tevreden over de steunmaatregelen van het rijk. Ondernemers uit die branche geven aan verder niets van de provincie te verwachten, evenals ondernemers uit andere sectoren. Het beeld dat wordt geschetst, nl. dat de provincie in verkeerde dingen investeert, is dus onjuist. De provincie investeert aanvullend op waar het nodig is.

De heer Dinklo blijft erbij dat er wordt doorgeïvesteerd terwijl volstrekt onduidelijk is welke kant de economie op gaat. Er komen nu berichten binnen dat de economie veel dieper in een recessie terecht zal komen. Voorts is het OV voor het jaar 2021 niet financieel afgedekt en daar wordt te gemakkelijk overheen gestapt. Waarom wordt er voor het OV geen extra geld vrijgemaakt? In deze kaderbrief worden volgens FvD de verkeerde keuzes gemaakt. Gesteld wordt dat het beleid op de lange termijn structureel in evenwicht is. Dat is niet het geval, alle problemen worden vooruit geschoven. FvD wil op korte termijn een begroting hebben die structureel in evenwicht is. Hij is het eens met de VVD dat de factor van 1.4 een papieren exercitie is. Weerstandsvermogen is juist nodig voor tijden waarin het slecht gaat. Het gaat nu om de grootste crisis sinds de naoorlogse periode. Waarom mag de 1.4 weerstandsvermogen niet lager worden? FvD wil het financiële gat niet dichten met opcenten. De opcenten mogen niet worden verhoogd maar liever zelfs verlaagd. Het gaat wellicht om relatief kleine bedragen maar die zijn voor veel mensen belangrijk.

De heer Boswijk vond het pleidooi van de heer Janssen erg lijken op dat van John Garner, een van de grootste critici op Roosevelt's New Deal. Nu weet men inmiddels wel hoe goed die New Deal heeft gewerkt. Hij heeft nog wel hoop voor de toekomst.

Het CDA is erg blij met de kaderbrief en benadert deze heel anders dan de VVD en FvD. Het is belangrijk dat er op dit moment keuzes worden gemaakt. Het is een hele onzekere tijd en men kan zich niet veroorloven om tijd door de vingers te laten glippen en niets te doen. De samenleving rekent op de provincie dat er knopen worden doorgesneden en dat er werkgelegenheid wordt gecreëerd. Crisissen in het verleden hebben geleerd dat investeren nodig is. De kaderbrief is daar een goed voorbeeld van.

Hij heeft nog wel een aantal vragen.

Vraag 46 ging om het pleidooi van het CDA over het belang van de maakindustrie en de toenemende afhankelijkheid van China. Dat moet worden tegengegaan.

De heer Janssen kan zich geheel vinden in de woorden van de heer Boswijk over maakindustrie en werkgelegenheid; dat moet voorop staan. De heer Boswijk houdt ook een pleidooi voor de maakindustrie en daarin volgt hij de VVD die dat al jaren roept. Is het CDA bereid om samen met de VVD zich sterk te maken daar meer ruimte aan te geven in de komende begroting en kadernota?

De heer Boswijk is blij met het enthousiasme van de VVD voor deze aanmoediging. Hij had dat enthousiasme ook graag twee jaar geleden gezien bij het initiatiefvoorstel over familiebedrijven.

Hij is best bereid met de VVD mee te denken, maar wel in lijn met het coalitieprogramma en in lijn met de provincie financiën. Hij weet niet of dit het juiste moment is daarover te spreken, gezien de economische agenda die in september aan de orde komt. Dat is wellicht een beter moment om maakindustrie en

werkgelegenheid voor de aankomende jaren aan de orde te stellen. Het is zaak voldoende tijd te nemen om hierover een goed voorstel op te stellen.

De heer Dinklo kan zich wel vinden in het anticyclisch begroten. Er wordt steeds gesproken over het maken van keuzes. GS willen € 2 miljoen besteden aan het Copernicus instituut, dat opeens wordt geïntroduceerd, terwijl lokale ondernemers en familiebedrijven op dit moment failliet gaan. FvD wil dat bedrag aanwenden voor mensen in de provincie Utrecht. Hoe kijkt het CDA daar tegenaan?

De heer Boswijk antwoordt dat de gedeputeerde liet weten dat hierover een informatiesessie wordt georganiseerd. Het CDA vindt dat eerst de informatie voorhanden moet zijn alvorens er een besluit over het Copernicus instituut wordt genomen. Zijn fractie is nog niet erg enthousiast. Het instituut zal werkgelegenheid opleveren en zal extra bedrijven aantrekken, maar er zijn wel twijfels of dit het type bedrijven en banen zijn die de provincie Utrecht graag wil. Terugkomend op vraag 46, die niet volledig is beantwoord, memoreert hij dat de economische agenda in september wordt vastgesteld. Het woord reshoring komt daar niet in voor, maar het woord brexit wel. Met brexit worden grote financiële bedrijven en kennisbedrijven naar Nederland gehaald. Door de corona crisis blijkt de maakindustrie erg belangrijk te zijn. Dat wist het CDA al jaren geleden, maar nu is iedereen daarvan overtuigd. Zichtbaar is dat meer bedrijven uit China weer terug naar Nederland komen. Dat wordt reshoring genoemd. Het CDA vindt dat daarop een visie moet worden gemaakt maar dat ontbreekt nu in de economische agenda. De vragen daarover van het CDA in relatie tot de kaderbrief zijn nog niet helemaal bevredigend beantwoord.

De heer Dercksen vindt het goed allerlei bedrijven terug te halen uit het Verre Oosten, zeker de bedrijven die vitaal zijn voor de economie maar ze hebben dan wel een plek nodig. De stukken lezend, constateert hij dat het college vooral bezig is met de plaatsing van windmolens terwijl de mogelijkheden om bedrijven te vestigen vrijwel worden geschrapt. Wil de provincie industrie en maakindustrie terughalen, dan moeten ze wel ruimte krijgen. Wil het CDA dat en gaat de fractie dat in de coalitie regelen?

De heer Boswijk vindt dit wel een terechte opmerking van de heer Dercksen. Duidelijk moet zijn over welk type maakindustrie het gaat. Hij bedoelt geen rotzooi, dus geen maakindustrie met grote schoorstenen en grote industrieparken. Het CDA doelt op hoogwaardige maakindustrie zoals medische apparatuur en zonnepanelen, met mooie banen waar mensen beter van worden.

De heer Dercksen wijst erop dat ook zonnepanelen “rotzooi” bevatten. Weet de heer Boswijk wel wat er in een zonnepaneel zit?

De heer Boswijk weet dat beslist wel. Volgende week gaat hij op werkbezoek in Eindhoven bij een mooi bedrijf dat zonnepanelen maakt. Hij gaat een circulair monster voor de heer Dercksen regelen. Blijkbaar leeft dit onderwerp bij veel partijen en dat zal wat hem betreft verder worden besproken bij de economische agenda, die in september aan de orde wordt gesteld.

Wat betreft mobiliteit, leest hij in de antwoorden op vragen van het CDA dat Rijkswaterstaat investeringen op mobiliteit, infrastructuur naar voren haalt. Het CDA vraagt of het mogelijk is projecten of delen van projecten naar voren te halen. Het CDA is blij dat de investeringen op het gebied van mobiliteit niet worden teruggedraaid maar dat de lopende plannen worden uitgevoerd. Dat is een ander beeld dan zojuist door de VVD werd geschetst.

De heer Dinklo komt terug op de woorden van mevrouw Boelhouwer. In de ondernemers enquête staat dat 67% van de horeca en de cultuursector behoefte heeft aan maatregelen van regionale partners. Hij verzoekt GroenLinks voortaan wel de juiste informatie naar voren te brengen.

De heer Janssen komt terug op de woorden van de heer Boswijk over de New Deal van Roosevelt. Daarna klonken hem als muziek in de oren de woorden over werkgelegenheid en maakindustrie, maar toen zakte het betoog van de heer Boswijk wat weg. Als het aankomt op daadkracht en op snel en wendbaar opereren

zoals het college PS voorhoudt, is het zaak nu te gaan kijken wat er voor de maakindustrie kan worden gedaan. De werkgelegenheid is straks hard nodig. Hij roept het CDA op zelf en in de coalitie daadkracht te organiseren en schouder aan schouder met de VVD en andere partijen op te komen voor de maakindustrie.

De heer Boswijk laat weten dat het CDA daar in september op zal terugkomen. Dat is het moment om met constructieve voorstellen te komen. Het pleidooi van de heren Janssen, Dinklo en Dercksen neemt hij van harte aan. Samenwerking tussen coalitie en oppositiepartijen kan tot iets moois leiden, maar dat vraagt wat meer tijd.

De heer Dercksen vond het goed dat FvD zojuist de ondernemers enquête ontmantelde, die door mevrouw Boelhouwer naar voren werd gebracht. Hij wilde aangeven dat hij nog wel wat adresjes heeft voor mensen die steun willen hebben. Hij las vandaag dat 80% van een aantal sectoren in Amsterdam op omvallen staat en wat doet dit college: de culturele sector steunen.

Mevrouw Boelhouwer komt terug op de woorden van de heren Dinklo en Dercksen omdat zij haar verweeten selectief naar onderzoeken te kijken. Zij adviseert beiden de enquête verder door te lezen als het gaat om de cultuur en horeca sector. Zaken moeten niet verkeerd worden voorgespiegeld.

De heer Dercksen weet niet wat hij verkeerd heeft voorgespiegeld. Als 80% van de horeca in Amsterdam op omvallen staat, dan zal het in de stad Utrecht en mogelijk ook in Amersfoort niet veel beter zijn. Hij schrok net wat van de heer Boswijk over de werkgelegenheid zei. Juist bij de lager opgeleide mensen zit werkloosheid. De hoogopgeleide mensen in de provincie hebben wel een baan. Hij kan zich boos maken over de discussie rond het Copernicus Instituut. Die werknemers verwachten 25 jaar gratis huisvesting. Hoe verzint men het? Ze verdienen allemaal de Balkenende norm maar betalen geen inkomstenbelasting. Ze komen van de Nederlandse voorzieningen genieten, maar betalen niets mee. Hij vindt het onvoorstelbaar dat daar zeker in deze tijd zoveel geld voor gereserveerd wordt. Hij zal daar in de PS vergadering op terugkomen.

Hij begrijpt dat gedeputeerde Strijk zich druk maakt over het opraken van grondstoffen. Welke bedoelt hij? Silicium, kwarts, lithium, kobalt, zware metalen, zeldzame metalen? Zo nee, waarom zijn die grondstoffen meer of minder belangrijk dan andere grondstoffen?

In de chat zal hij een grafiek tonen over tropische dagen. Daaruit blijkt dat er niet meer hitte is, alleen maar meer hittestress.

Gedeputeerde Schaddelee had het over de mobiliteitstransitie. Hij begrijpt dat mensen gaan fietsen met dit weer en minder snel in het OV stappen. Straks gaat het weer regenen en dan maken mensen weer graag gebruik van de auto.

Zojuist werd het "plunderen van de reserves" genoemd maar de gedeputeerde herkende zich niet in die term. Vervolgens gaf hij precies de definitie weer die spreker geeft aan plunderen van reserves, nl. dat reserves worden opgemaakt. Hij kan zich voorstellen dat belastingen gaan dalen waardoor ondernemers banen kunnen creëren, en niet de overheid. Immers, de overheid creëert geen banen maar kan dat stimuleren door het verlagen van belastingen.

Tot slot wil hij gedeputeerde Van Muilekom nog eens waarschuwen. Zolang hij in de staten zit zijn er ambitieuze plannen gemaakt voor woningbouw. Hij geeft de gedeputeerde op een briefje dat daar niets van terecht komt als gevolg van de regels op het gebied van stikstof, PFAS en PFOS en andere krankzinnige eisen van de overheid aan bouwbesluiten. Dat gaat in januari 2021 nog erger worden. Het is allemaal niet meer te betalen. Onder de € 3,5 ton kan men bij de Merwedekanaalzone niet meer voor een woning terecht. Dat gaat alleen nog maar erger worden. Hij voorspelt dat de hele woningbouwopgave volledig gaat vastlopen. Hij roept GS op daar wat aan te doen, zoals pleiten in Den Haag voor soepeler bouwregels en te "stoppen met dat idiote gasloos idee".

De heer De Droog begrijpt dat GS gaan komen met voorstellen om uiteindelijk het gat van de € 10-25 miljoen voor komende jaren te gaan dichten. Zijn verzoek is PS daarbij te betrekken, zodat er gezamenlijk een

prioritering kan worden gemaakt. De SGP stelde een interessante vraag wat betreft besparingsopties. Het is goed daarover gezamenlijk te gaan nadenken.

D66 wacht ook de informatiebijeenkomst over het Copernicus instituut af. Datzelfde geldt voor de Green Deal. Hij leest enthousiasme bij GS en dat wordt door D66 gedeeld. Hij vraagt GS richting het najaar, als er meer bekend is over de Green Deal, samen met het Europa team na te gaan waar zich kansen voor Utrecht voordoen, zodat PS kunnen gaan bepalen waar dit moet worden benut.

Het CDA stelde een terechte vraag met betrekking tot de Omgevingsvisie (vraag 20 van het CDA) maar de beantwoording door gedeputeerde Van Essen was wat beknopt. D66 vraagt zich af wat men daarbij moet voorstellen. Wat zijn de financiële gevolgen van het uitstel? Er is wat discussie over het DSO: zijn er alternatieven in zicht en moet de provincie daar op gaan voorsorteren?

Gedeputeerde Bruins Slot gaf over de natuuropgave aan dat er allerlei beleid in samenkomt. D66 is benieuwd hoe dat gaat samenkomen en hoe zich dat gaat verhouden tot de doelstellingen. Hij hoopt dien-aangaande op meer concrete informatie. Gedeputeerde Bruins Slot noemde de vraag naar menskracht. Wat betekent dat specifiek richting de begroting?

GroenLinks heeft ook vragen gesteld over de circulaire samenleving. In de beantwoording van vraag 47 leest hij dat er nu minimaal wordt ingezet en dat er later een beleidsvisie zal komen met een uitvoeringsprogramma. Gelet op het feit dat er geld gezocht moet worden voor de komende jaren, maakt D66 zich zorgen dat er op dat moment moet worden geherprioriteerd. Daar zou zijn fractie de wendbaarheid, waar de gedeputeerde over sprak, niet willen toepassen. Hij vraagt waar die wendbaarheid concreet zit, terwijl er al vele plannen zijn. Is er dan nog wel sturing mogelijk? Beter is het nu al te gaan voorsorteren.

Gedeputeerde Van Muilekom is ingegaan op vragen over de 10.000 woningen, maar de beantwoording blijft nog wel wat abstract. Kan er richting begroting een concretere onderbouwing worden geleverd over de betekenis van het bouwen van specifiek 10.000 woningen? Wat is er specifiek aan het beleid dat maakt dat er de bouw van 10.000 woningen wordt nagestreefd?

De PvdA stelde een goede vraag over het OV. D66 vraagt wat er wordt gedaan als de financiering van het rijk er niet komt. Liggen er dan scenario's klaar? Moet dat gezocht worden in termen van financiën of in termen van de invulling van het OV?

De heer Dercksen sluit zich bij die vraag aan. De woningbouwopgave van 10.000 woningen is een volstrekt abstract getal en welke grip heeft de provincie er op dat die woningbouw van de grond komt? Destijds werd die discussie ook gevoerd met Ralph de Vries, D66 gedeputeerde in deze provincie. Hij noemde destijds 8700 woningen maar er werden er uiteindelijk 70 gebouwd. Dat was in de periode van de financiële crisis. Het is tijd dat de provincie zich bescheidener gaat opstellen, omdat de provincie zeer beperkt grip heeft op dit soort zaken.

De heer De Droog vindt dat een zeer goede wedervraag. Het noemen van een getal is 1 en het hebben van beleid is 2. Debat is nodig over de vraag hoe dat kan worden ingevuld. Als er niet kan worden gestuurd op de realisatie van aantallen, dan staat er alleen maar een getal. Daar waar de provincie versnelling kan beïnvloeden, moet dat niet worden nagelaten. De provincie weet welke projecten er in de pijplijn zitten en welke eventueel naar voren kunnen worden gehaald.

In de commissie M&M werd gesproken over de ambitie voor een klimaat neutrale provincie. D66 wacht af hoe dat in de doelenboom gaat landen. Gevraagd werd of in kaart kan worden gebracht waar de CO2 reductiemogelijkheden zitten, los van de bronnen. Waar zijn er op dat vlak baten te behalen? De antwoorden van GS zijn wat mager. D66 verwees naar het concept van Drawdown. Is dat bij de gedeputeerde geland? Wordt dat verder uitgewerkt? Wellicht dat daarover met andere partijen een motie kan worden ingediend. Er zijn verder mooie rapporten beschikbaar over klimaatneutraliteit van instellingen die dat integraal voor hun eigen organisatie hebben doorgerekend. Hij meent dat de provincie dat nog niet heeft gedaan. Hij stelt voor een doorrekening voor de provincie te laten maken zodat er concreet kan worden gesproken over een klimaatneutraal plan. Hij vraagt of de gedeputeerde bereid is dat te doen.

Mevrouw Keller vindt het positief dat er in de corona- en stikstofcrisis vooral in kansen en mogelijkheden wordt gedacht en dat de duurzame ambities voorop blijven staan. Dat is de enige weg uit de crisis volgens de PvdD.

Er is al veel besproken. De PvdD vindt het plan voor de opcenten prima. Wordt dat aangewend voor verbetering van een toegankelijk OV?

Op pag. 20 wordt de regenboogprovincie genoemd. Hoe worden de staten daarbij betrokken en geïnformeerd over de implementatie dienaangaande?

In het statenvoorstel staat: "besluiten kennis te nemen van". De PvdD vraagt of dat moet worden gewijzigd in "in te stemmen met".

Mevrouw Lejeune memoreert dat de PvdA vragen heeft gesteld over de geplande investeringen in het programma Bereikbaarheid. Zij begrijpt dat zaken na de corona crisis anders moeten worden bekeken. Dat is een goed uitgangspunt. Wat betreft bereikbaarheid, is het de vraag waar straks de files gaan ontstaan: staan er straks nog wel files? Gaan mensen toch meer van de fiets gebruik maken, of wordt er een extra auto gekocht? De PvdA vraagt het college of PS ervan uit mogen gaan dat er juist op dat terrein flexibiliteit is, als het gaat om investeringen. Het is geen goed bestuur om reeds genomen beslissingen terug te draaien, echter, toch zou het een gemiste kans zijn dat er dingen maar worden doorgezet omdat er nu eenmaal een besluit is genomen, terwijl de wereld er intussen heel anders uitziet dan een jaar geleden. Welke infrastructurele investeringen zijn slim om te doen: is verbreding van de Randweg Veenendaal Oost, de A27, de NRU wel nodig? Daar moet goed naar worden gekeken en zo nodig moet er flexibel worden gehandeld. Of moet er meer en sneller worden geïnvesteerd in snelfietspaden? Zij weet het niet maar zij hoopt dat er op die terreinen veel flexibiliteit aan de dag wordt gelegd. Voorts vindt zij het onterecht dat de VVD zo negatief is, termen als plunderen, luchtfietsen en dergelijke passen absoluut niet bij deze kaderbrief. FvD stelt dat het college doorgaat alsof er niets aan de hand is. Tegelijkertijd begrijpt zij wel dat degenen die een jaar geleden de ambities van het college niet deelden, deze nu ook niet delen. De PvdA is juist heel blij dat de ambities in de kaderbrief overeind blijven, bv. voor woningbouw en voor duurzaamheid, en dat de provincie niet bij de pakken neer gaat zitten maar voluit doorgaat. Haar fractie is enthousiast over deze kaderbrief en de heldere beantwoording van de vragen en de toelichting van de portefeuillehouders.

In de kaderbrief wordt juist erkend dat er heel veel aan de hand is. Het college gaat zeker niet door alsof er niets aan de hand is maar wel met dezelfde ambities. Deze tijd vraag om acties en gedurfde keuzes. De PvdA deelt wel de zorgen over het realiseren van de woningbouw. Met de tegenslagen in het afgelopen jaar zal het niet meevallen om de doelstellingen te halen maar dat is geen reden om die ambitie los te laten. Het is juist een reden om meer moeite te doen en wellicht meer te investeren. Is dat nog een overweging?

De heer Janssen deelt mede dat de VVD vandaag erg gecharmeerd is van het CDA. Het CDA pleit voor versnelling van infrastructuurinvesteringen maar nu zegt de andere coalitiepartij, de PvdA, dat eerst moet worden nagegaan of al die investeringen wel nodig zijn c.q. op de lange baan kunnen worden geschoven. Heeft hij hier te maken met verschil van inzicht tussen twee coalitiepartijen of wordt dat straks bij een kopje koffie weer opgelost?

Mevrouw Lejeune heeft de term "lange baan" niet gebruikt of iets wat daar op lijkt. Overigens is het helemaal niet erg dat twee coalitiepartijen niet over ieder punt exact hetzelfde denken. Inderdaad wordt er bij een kopje koffie veel weer uitgepraat. Overigens is er geen sprake van een groot meningsverschil. Zij stelt alleen maar vragen omdat er in het programma Bereikbaarheid heel veel geld in omgaat en er het komende jaar cruciale keuzes moeten worden gemaakt waarbij flexibiliteit belangrijk is omdat het alle kanten op moet kunnen gaan. Zij gaat ervan uit dat haar vragen niet onmiddellijk te beantwoorden zijn.

Misschien moeten geplande infrastructurele investeringen, die tientallen miljoenen euro's gaan kosten, toch maar achterwege blijven op een plek waar de komende vijf jaar geen files staan.

De heer Boswijk vindt dit een mooi voorbeeld hoeveel vrijheid er in deze coalitie is. Hij begrijpt wel wat mevrouw Lejeune naar voren brengt. Om helderheid te scheppen stelt hij dat voor het CDA het coalitieakkoord leidend is. Er worden geen infrastructurele projecten geschrapt. In de vragen van het CDA is gewezen

op de knooppunten in de provincie, o.a. op de bocht bij Mijdrecht, de N201, een verbetering die niet alleen goed is voor het verkeer maar ook voor de omwonenden wegens vermindering van geluidsoverlast en uitstoot.

De heer Janssen vraagt mevrouw Lejeune en de heer Boswijk of zij nog ruimte zien. De VVD stelt dat er op het gebied van mobiliteit de nodige vragen liggen, zoals mevrouw Lejeune aangaf: bv. fietsverkeer, openbaar vervoer, de bestaande wegeninfrastructuur. Is er nog ruimte voor extra investeringen in mobiliteit? Zijn daar ideeën over?

Mevrouw Lejeune heeft vragen maar weet de antwoorden nog niet. Worst case scenario voor haar is dat het aantal files in de komende jaren heel sterk gaan toenemen, omdat mensen bang zijn om van het OV gebruik te maken. Dat zou grote consequenties kunnen hebben. Zij heeft willen aangeven dat er grote onzekerheid is op een terrein, waarin de provincie heel veel gaat investeren en dat vraagt om grote flexibiliteit.

De heer Eggermont deelt mede dat de SP vreesde voor een bezuinigingskadernota en hij is blij dat die er niet is gekomen, al zijn de prioriteiten van dit college niet helemaal die van de SP. Bij crisis is vaak de natuurlijke reactie om te gaan bezuinigen. Het is goed dat de projecten doorgaan, waarover PS hebben besloten.

De SP heeft een uitgebreid antwoord gehad op vragen over het OV. Mocht het zo zijn dat mensen de spits meer gaan mijden in het OV, dan ontstaat er veel vrijval aan capaciteit van het materieel. De SP wil dat dan graag inzetten om meer lijnen en verbindingen in de provincie mogelijk te maken. Zo kan het aantal reisminuten worden verminderd en kan het OV positiever op de kaart worden gezet.

Ook de SP is niet erg optimistisch over het Copernicus instituut. Wat de SP betreft had de € 2 miljoen opgenomen kunnen worden in de risicoparagraaf.

Wat betreft de weerstandscapaciteit, is hij het eens met de stelling van FvD. Juist in tijden van crisis moet de weerstandscapaciteit niet perse op een hoger plan worden gebracht. Het is niet nodig een risico-inventarisatie te maken én een verhoogde weerstandscapaciteit aan te houden, dat is dubbel op.

Mevrouw Rikkoert deelt mede dat de ChristenUnie tevreden is dat de kaderbrief een brief is waarmee het college blijft koersen op de in het coalitieakkoord gestelde ambities. De fractie begrijpt dat er in de komende periode nog veel kan wijzigen en dat de provincie wendbaar moet zijn om de Corona crisis weer te boven te komen. Er zal financiële en maatschappelijke druk komen die nu nog onvoldoende te duiden is en daar moet de provincie op gaan anticiperen. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat de in het coalitieakkoord gestelde ambities wel de richting van het beleid blijven bepalen. Dat leest zij nu terug in deze kaderbrief. Dat hoopt zij ook in het najaar bij de begrotingsbehandeling terug te lezen.

Zij noemt voorts een aantal punten waar de ChristenUnie tevreden over is: dat er budget wordt gereserveerd voor de sociale agenda, de voedselagenda en de lokale media. Een mooi opmerkelijk punt is het succes van het aantal deelnemers van Fiets. Hoe meer mensen op de fiets, hoe beter.

Voorts heeft zij nog wat opmerkingen en verduidelijkingsvragen.

Er was een vraag gesteld over Groen Groeit Mee en zojuist is daar een toelichting op gekomen. De vervolgvraag is dat er budget is gereserveerd voor het opstarten van het programma maar met dat budget is er nog geen uitvoering mogelijk. Het college geeft aan dat de plannen in het najaar worden geconcretiseerd. Nu loopt de provincie al achter in de realisatie van nieuwe natuur, groene contour en het beheer van aangelegde natuur. Haar fractie zal nauwlettend in de gaten houden of er daadwerkelijk een financiële claim wordt neergelegd.

Wat betreft de financiering rond stikstof, is de door de ChristenUnie gestelde vraag niet door GS beantwoord. Uit andere antwoorden kon wel het een en ander worden afgeleid. Volgende week zal haar fractie daarin de commissievergadering op terugkomen.

Een vraag werd ook gesteld over de lage inschatting van 3% wegens het terugvallen van de reizigersopbrengsten in de concessie. GS geven nu aan dat de verwachting voor 2021 eerder 30% zal zijn, in plaats van 3%. Het is goed dat die nieuwe inzichten in de risicoparagraaf van de begroting worden meegenomen.

De ChristenUnie heeft eerder langdurig aandacht gevraagd voor de HS kabels in Veenendaal. Er staat in de kaderbrief geen budgetreservering, maar het is mooi te vernemen dat dit project eindelijk definitief in de uitvoeringsfase zit.

De ChristenUnie begrijpt dat de leesbaarheid van documenten een uitdaging is maar zij roept nogmaals op om de kadernota voortaan nog toegankelijker te maken voor iedereen. De ChristenUnie zal binnenkort een voorstel doen om teksten begrijpelijker en inzichtelijker te krijgen.

Ondanks de Corona crisis, wordt er voorgesorteerd op een sluitende begroting waarbij de ambities van de provincie kunnen worden waargemaakt. Zij hoopt dat in de begroting 2021 voor het tweede jaar op rij kan worden gesproken van een “glunderbegroting”.

De heer Janssen hoort goede dingen van de coalitie en dat biedt een basis voor de komende maanden. Mevrouw Rikkoert zei dat gestreefd wordt naar een sluitende begroting. Hij gaat ervan uit dat ze bedoelt: structureel sluitende begroting. Steunt ze de VVD in de opvatting dat het college bij de begroting met een structureel sluitende begroting voor alle jaren moet komen?

Mevrouw Rikkoert lieten weten dat aan het eind van de streep er sprake moet zijn van een sluitende begroting.

De heer V.d. Dikkenberg constateert “een kistje vol ambities” en dan lijkt het alsof er voor lastenverzwaring moet worden gekozen. De SGP kiest voor de bewoners die soms direct in de problemen komen door baan- of omzetverlies. Dat is één van de kernpunten als het gaat om het meetellen van de opcenten, waar de wissel wel duidelijk is omgegaan door de onbenutte belastingcapaciteit op te nemen in de weerstandsreserve. De SGP kiest voor terughoudendheid als het over belastingen gaat. Dit is een lastige situatie. Het kan zo zijn dat Utrecht ten opzichte van andere provincies minder opcenten heft, maar dat wil niet zeggen dat het bestedingspatroon van mensen in Utrecht gelijk is aan dat in andere provincies.

Mevrouw Boelhouwer vraagt of ook de SGP van oordeel is dat het college heel terughoudend is, omdat de provincie Utrecht ver onder het gemiddelde zit ten opzichte van andere provincies.

De heer De Droog vult mevrouw Boelhouwer aan dat er niet voor gekozen is om dat nu al te doen. Er ligt nog een opgave om te zoeken hoe de tekorten in het komend en volgend jaar kunnen worden ingevuld. De hand die de SGP zelf uitsteekt neemt hij graag aan: laten PS gezamenlijk kijken hoe dat goed kan gaan passen.

De heer V.d. Dikkenberg is van mening dat het doorvoeren van lastenverzwaring in deze periode zeer ongewenst is. Als het gaat om de ambities op het gebied van mobiliteit, moeten mensen de opcenten opbrengen, dan blijven die ambities beperkt qua projecten. Die terughoudendheid is wel op zijn plaats.

Mevrouw Boelhouwer wijst erop dat het een kaderbrief is maar dat wil niet zeggen dat er verder niets gebeurt op het gebied van mobiliteit.

De heer V.d. Dikkenberg hoorde van GroenLinks een pleidooi voor anticyclisch investeren. Dat is heel hard nodig voor de bouw en de wegenbouw. De PvdA morrelt al aan de Rondweg Oost en zo worden projecten een na de ander wellicht gefaseerd. Dat moet in ieder geval niet gebeuren. Een paar studies naar voren halen en daarvan de kosten meenemen, bv. het doortrekken van de Uithoflijn naar Zeist, heeft wel de instemming van de SGP.

Mevrouw Boelhouwer memoreert dat zij hierover een vraag aan GS heeft gesteld. Zij zal daar later nog op terugkomen.

De heer V.d. Dikkenberg laat weten dat de SGP vooral wil kijken naar waar de provincie wel ambitie kan tonen, maar niet alles kan tegelijk. Om met Johan Remkes te spreken: “niet alles kán”.

Het is goed om gezamenlijk te onderzoeken hoe verder. Flexibiliteit heeft twee kanten. Er kan nu veel worden geprogrammeerd en men kan minder doen als het tegen valt. Er kan ook minder worden geprogrammeerd en meer worden gedaan als het meevalt. Ook dat is flexibiliteit.

Mevrouw Lejeune hoorde dat de heer V.d. Dikkenberg ook de Rijnbrug noemde. Zij zegt dat hij haar niet op een idee moet brengen. Dat is volgens haar het verschil tussen de conservatieve politicus en de progressieve politicus: moet alles blijven zoals het was en trekt men zich niets aan van wat er het afgelopen jaar is gebeurd, of worden de geleerde lessen meegenomen naar de toekomst. Dat laatste wil de PvdA.

De heer V.d. Dikkenberg kan de opmerking van mevrouw Lejeune helemaal niet plaatsen. Blijkbaar heeft hij iets niet voldoende geleerd of is hij onvoldoende progressief. Hij neemt dat voor kennisgeving aan.

Het college heeft met deze kaderbrief een mooie discussievoorzet gedaan. Laten PS met de benen op tafel kijken wat er gezamenlijk kan worden bereikt.

Het Copernicus instituut, waarvoor € 2 miljoen wordt uitgetrokken, heeft betrekking op de internationalisering. Kan worden uitgelegd waarom hieraan wordt meegewerkt en dat er gratis huisvesting mogelijk wordt gemaakt?

Wat betreft de risicoparagraaf is hij blij dat de gedeputeerde daarmee nog aan de slag gaat. In Coronatijd sloeg voorliggende risicoparagraaf niet erg aan bij de SGP.

Wat betreft de beoordeling structureel versus incidenteel hebben GS antwoorden gegeven. Hij heeft het advies van de accountant er naast gelegd hoe daarmee moet worden omgegaan. De accountant zegt heel duidelijk dat, wanneer men langer dan 3 jaar aan de slag gaat met iets, het gaat om een structurele investering. Bij binnenstedelijke ontwikkeling staat een bedrag van € 3,8 miljoen gedurende vier jaar opgenomen. Het lijkt hem stug dat er in 2023 opeens duizenden woningen opgeleverd zijn en dat het programma op dat moment eindigt. Het principe van structureel en incidenteel loopt in deze kaderbrief door elkaar heen. Het gaat hier om een programma waar vergunningverleners uit worden betaald. Deze mensen hebben een aflopend contract. De 100 fte zijn tot 2023 in dienst en daarna vertrekken ze weer uit de provincie. Hoe moet dat anders worden betaald? Met het advies van de accountant in de hand kijkt zijn fractie hier anders naar en zijn er verschuivingen mogelijk, bv. het financieringsmiddel voor de energietransitie. Dat wordt een groot succes, al maakte gedeputeerde Van Essen een voorbehoud. Toch zal dat programma door moeten gaan, daar kan niet opeens mee worden gestopt, immers, de provincie wil een betrouwbare overheid zijn. Hoe gaat de provincie dat dan 10 jaar volhouden?

Hij stelt voor de accountant te laten nagaan welke posten structureel of incidenteel zijn en of deze correct zijn opgenomen.

Wat betreft bobbelingen, kreeg hij een verontrustend antwoord wat betreft binnenstedelijke ontwikkeling. Gesteld werd dat daar veel meer geld naar toe moet gaan, omdat men te maken krijgt met stikstofvergunningverlening. Dat zijn dezelfde argumenten die men hoort bij de losse stikstofvoorstellen. Er wordt twee keer geld apart gezet voor toename van werkzaamheden voor stikstofvergunningverlening. Hij hoort graag het verschil tussen die twee budgetten.

Hij signaleert dat de post van € 10 miljoen voor stikstofmaatregelen nog niet voorzien is van concrete plannen. Die processen moeten nog gaan lopen. Hij vraagt hoe de gedeputeerde dat verklaart met zijn eerdere gestelde boekhoudingstheorie dat de provincie alleen onderbouwde bedragen in reserves gaat stoppen.

De heer Boswijk komt terug op woorden van mevrouw Lejeune over progressief en conservatief. Hij geeft de volgende quote mee: “De meest vooruitstrevende plannen komen uit de mond van een conservatief politicus met progressieve ideeën, dus luister allemaal goed.”

Hij merkt dat er nog steeds wat discussie is over mobiliteit, o.a. over de Rijnbrug. Echter, daar is helemaal geen discussie over. Het coalitieakkoord is hier leidend in.

Misschien moeten er wel bepaalde infrastructuur projecten naar voren worden gehaald. Hij vraagt de gedeputeerde daar op te reageren. Het mooie van deze kaderbrief is dat er nog geen besluit is genomen over opcenten. Het is wel zaak dat iedereen daar over nadenkt, gelet op de uitdagingen waar de provincie voor staat. Om die reden is het nu bewust benoemd.

De heer V.d. Dikkenberg memoreert dat hij de Rijnbrug als voorbeeld aanhaalde. Die brug staat bijna op instorten maar kennelijk wordt er weer over de noodzaak van de investering gepraat, terwijl die investering juist naar voren moeten worden gehaald. Zijn insteek is dat er beter kan worden versneld. Dat is juist heel progressief, immers, die brug moet heel snel worden aangepakt.

Mevrouw Hoek is onder de indruk van het enthousiasme van gedeputeerde Strijk bij de presentatie van deze kaderbrief. Echter, er zijn nog wel aandachtspunten volgens 50PLUS.

De gedeputeerde sprak van een beperkte lock down. Zij heeft dat niet als beperkt ervaren, en velen met haar.

Het is goed dat er wordt geïnvesteerd in plaats van geld uit te geven. Er wordt uitgegeven aan investeringen, dat heeft zij goed begrepen. De vraag is wel waar er in wordt geïnvesteerd.

Zij begrijpt dat er vaker overleg tussen GS en PS nodig is en dat er waar nodig moet worden bijgestuurd. Dat vindt 50PLUS uitstekend. Overleg geldt zeker niet alleen maar over positieve informatie, ook over negatieve informatie willen PS worden geïnformeerd.

Zij hoorde de reacties van de VVD, FvD en de PVV en zij hebben ook gelijk. Dat wil zij toch gezegd hebben. Zij begrijpt dat men wil, dat men positief is, maar de keerzijde is wel dat er signalen en waarschuwingen worden afgegeven om te voorkomen dat het beleid te rooskleurig wordt ingezet. Die signalen en waarschuwingen moeten serieus worden genomen.

Wat betreft de opcenten, zou het h.i. een beter beeld geven wanneer bekend is wat andere provincies aan opcenten ontvangen en om hoeveel auto's/bewegingen het gaat. Pas wanneer procenten en inkomsten in verhouding duidelijk zijn, kan er een goed oordeel worden gegeven. Zij vraagt dienaangaande om meer verduidelijking.

De corona is een snelkookpan voor alles wat er in deze tijd gebeurt. Het is onduidelijk hoe het over een maand gaat en al helemaal niet hoe het er over een half jaar aan toe is. 50PLUS is tegenstander van verhoging van de opcenten. Er moet niet optimaal van de autobezitters worden geprofiteerd, vooral niet van autobezitters van buiten de grote steden Utrecht en Amersfoort.

De voorzitter wijst erop dat eerder in het debat is uitgelegd dat verhoging van de opcenten op dit moment nog niet aan de orde is.

Mevrouw Hoek zet uiteen dat de verbindingen tussen Utrecht en Amersfoort perfect zijn maar in de buitengebieden is het nog steeds slecht gesteld met het openbaar vervoer. Dan is men genoodzaakt de auto te gebruiken. Waar zij woont, rijdt al drie maanden geen bus meer waardoor de verbinding naar de grotere lijnen ontbreekt om van daaruit naar het treinstation te gaan. 50PLUS is tegen een verhoging van de opcenten omdat de auto voor vele inwoners van Utrecht een noodzakelijk kwaad is. Voorts is het plunderen van reserves ook niet de klankkleur die zij herkent, zoals gedeputeerde Strijk aangaf. Overigens doet deze gedeputeerde volgens haar in zijn vrije tijd aan dichtten.

Zij hoort voorts graag van gedeputeerde Van Muilekom een reactie op het bericht van gisteren dat er in een groot deel rond Schiphol niet meer mag worden gebouwd. Voor een deel heeft dat betrekking op de provincie Utrecht, waaronder het Groene Hart.

Gedeputeerde Strijk komt terug op vragen en opmerkingen van fracties.

De VVD vroeg over de risicoparagraaf of er richting de begroting een actualiteitenslag kan worden gegeven. Het was voor GS complex om enkele maanden na de coronacrisis het hele beeld scherp te krijgen. Met het voortschrijden van de tijd kristalliseert het beeld meer uit en komen de risico's beter in beeld.

De VVD noemde de 3% bij het OV. GS geven in de beantwoording van vragen van de ChristenUnie aan dat dat zo werd ingeschat, wegens intenties van het rijk maar dat de latere afspraken, die alleen betrekking hebben op 2020, een nieuw beeld hebben gegeven. Het klopt dat de risico inschatting nu anders wordt gemaakt dan toen. In het antwoord op vraag 21.1 van de ChristenUnie wordt daar uitgebreid op ingegaan. Gevraagd werd om een begroting die over alle jaren structureel sluitend moet zijn. Volgens de huidige kaderbrief sluiten de jaren 2021, 2023 en 2024 structureel, maar het jaar 2022 nog niet. Voor GS is het niet perse noodzakelijk dat alle jaren structureel sluiten maar het laatste jaar altijd wél. Dat is ook verplicht. GS

kunnen zich voorstellen dat een begroting in een bepaald jaar met incidentele middelen, in opmaat naar het structureel sluitend maken in de laatste jaarschijf, sluitend wordt gemaakt. Dat betekent dat de vraag van de VVD niet perse een uitgangspunt van het college zal zijn. Wel hebben GS de organisatie en zichzelf de opdracht gegeven te zoeken naar € 10 miljoen voor het jaar 2021 en € 25 miljoen vanaf 2022 en verder. Wat betreft de ambities rond circulair, hebben GroenLinks en D66 de zorg dat bij de uitwerking van het programma, dat in de tweede helft van dit jaar naar PS zal gaan, er meer geld nodig is dan nu in de begroting staat. Dat kan zo zijn maar het uitvoeringsprogramma moet eerst worden vastgesteld aan het einde van dit jaar. Toch denken GS dat dit niet tot een grote geldvraag zal leiden. De provincie krijgt de rol van launching costumer. Met het half miljoen euro, dat nu voor circulair is uitgetrokken, kan er wel degelijk worden gewerkt aan netwerkvorming, het inspireren van ondernemers en het uitdragen van de goede voorbeelden. De provincie kan daarmee aan de slag. Mocht bij de vaststelling van het uitvoeringsprogramma blijken dat PS meer geld wenselijk vinden, dan is dat een opdracht aan GS en moet worden gezocht hoe er dekking kan worden gevonden. In de 2^e helft van het jaar volgt de uitvoeringsagenda. GS kennen het belang van dit onderwerp.

Eerder heeft hij aangegeven dat PS de indicator voor de brede welvaart nog niet hebben ontvangen maar hij hoopt daarover volgende week een brief naar PS. GS vinden het belangrijk dat het meten van de brede welvaart gedaan wordt op een manier die aansluit bij de rest van Nederland.

De heer De Droog constateert dat GS naar extra middelen gaan zoeken. Waar wordt gezocht?

Gedeputeerde Strijk antwoordt dat bij de kaderbrief 2022 er meer structurele ruimte kan worden gevonden, als dat nodig is naar aanleiding van uitvoeringsprogramma's. Wanneer PS in oktober/november een uitvoeringsprogramma vaststellen dat niet kan wachten tot 2022, dan zijn er wellicht incidenteel middelen nodig uit de algemene reserve voor dat ene jaar. PS zullen dan worden gevraagd daarover een besluit te nemen bij de uitvoeringsagenda. Echter, GS schatten nu in dat dit niet perse tot een geldvraag zal leiden omdat de circulaire economie en de circulaire samenleving op een andere manier, dan met alleen geld, kan worden gestimuleerd.

Wat betreft de brede welvaart, willen GS streven naar een consistente indicator die ook in de rest van Nederland wordt gehanteerd, zodat vergelijking mogelijk wordt.

In de antwoorden op vragen van GroenLinks komt duidelijk naar voren dat GS daarmee in de begroting 2021 een start gaan maken, maar hij wil dit wel in het lange termijn beeld plaatsen. Hij wil een enquête liever vorm geven op het moment dat zeker is wat er moet worden gemeten, dan daar al op vooruit te lopen.

Mevrouw Boelhouwer is blij met de reactie van gedeputeerde Strijk, met name dat het een kwestie voor de lange termijn zou moeten zijn. Haar vraag over de enquête was een suggestie bij de huidige peiling, om te kijken of het mogelijk is voeling te krijgen hoe de effecten van het huidige tijdsgewricht worden beleefd. GroenLinks vindt het een win-win situatie om dat mee te pakken. Kan dat worden meegenomen?

Gedeputeerde Strijk zegt dat laatste toe. Hij zal hierover bij de bespreking van de begroting meer duiding geven wat wel en niet mogelijk is.

Hij memoreert dat ook de heer Dinklo kon zich vinden in het woord "plunderen van de reserves". GS stellen voor € 32 miljoen aan reserves te laten vrijvallen omdat GS het beter vinden om bepaalde kapitaalgoederen jaarlijks in de exploitatie op te nemen. Als het gaat om ICT en huisvesting hecht hij eraan om investeringen, zoals hardware, niet eenmalig uit de spaarpot te trekken. Na drie jaar is die hardware technisch op en wat dan? Dan is de spaarpot leeg. Wanneer het bedrag structureel in de jaarlijkse exploitatie wordt opgenomen, dan blijft vervanging van ICT mogelijk en kan er ieder jaar in huisvesting worden geïnvesteerd. GS hechten eraan dat er wel reserves vrijvallen terwijl er in de begroting een jaarlijkse kapitaallast wordt opgenomen, dus afschrijving en rentelasten. Het woord "plunderen" vindt hij een verkeerd woord dat geen recht doet aan de zorgvuldigheid van het voorstel van het college van GS. Hij vindt dat een onjuist frame dat wordt neergezet. Het gaat hier om € 32 miljoen, is 6% van de totale reserves, en daarmee is het woord "plunderen" misplaatst.

Voorts komt hij terug op een eerdere vraag van de heer Dinklo over het weerstandvermogen. De heer Dinklo sprak over de grootste crisis na de oorlog en daarmee geeft FvD aan hoe belangrijk het is dat er reserves worden aangehouden om zekerheid te kunnen stellen. Tegelijkertijd stelt FvD dat de factor kleiner moet zijn dan 1,4.

Een factor van 1,4 geeft aan dat er 1,4 x zoveel vrije reserve wordt aangehouden als het totaal van de risico's. Factor 1 betekent dat er een kleinere reserve wordt aangehouden.

De heer Dinklo heeft bedoeld te zeggen dat er een reserve voor slechte tijden wordt aangehouden. Die slechte tijden zijn nu aangebroken. Wat FvD betreft kan de factor nu naar beneden om de factor later weer omhoog te brengen. In slechte tijden wordt het weerstandsvermogen opgesoupeerd om deze in goede tijden weer aan te vullen. FvD vindt het dan ook niet nodig dat het college nu vasthoudt aan factor 1,4. Die factor mag lager worden. Hij heeft een andere visie op de wijze waarop GS het geld uitgeven: dat moet veel meer worden besteed aan ondersteuning van de inwoners van Utrecht die getroffen worden door de crisis.

Gedeputeerde Strijk begrijpt nu hoe FvD de factor 1,4 bedoelt. Die factor zit nu zelfs boven de 6. Eind 2019 kwamen de algemene reserves uit op € 108 miljoen op een geïdentificeerd risico van € 16 miljoen. Hij verwacht wel dat het risico zal gaan stijgen. De factor 1,4 is beduidend lager dan de huidige factor 6.

Hij vindt dit, ook naar aanleiding van de reactie van de SP, bij uitstek een politieke stellingname die in de staten moet worden gedaan. GS willen graag kaders van PS meenemen. Nu ligt het voorstel van GS voor. De kwalificatie aan de factor 1,4 is "ruim voldoende".

De heer Dinklo constateert dat er veel geld te besteden is, als het weerstandvermogen van de provincie zo hoog is. Wil gedeputeerde Strijk nog eens overwegen een noodfonds in te stellen, zoals ook in andere provincies is gebeurd? Hij heeft de enquête gelezen, waarover mevrouw Boelhouwer sprak, en er blijken zeer veel ondernemingen op omvallen te staan.

Gedeputeerde Strijk heeft eerder al aangegeven dat de bestedingen uit een totaal noodfonds niet transparant zullen zijn als de steunmaatregelen aan vele domeinen worden uitgegeven. Er kan geen carte blanche worden gegeven aan een noodfonds zonder enige richting van dat bedrag. Een algemeen noodfonds heeft dan ook niet de voorkeur van GS. Wel kregen PS het verzoek om voor de culturele sector € 6 miljoen extra uit te trekken en dat zou als een noodfonds kunnen worden beschouwd. Hij sluit niet uit dat het college in de komende periode, reagerend op de actualiteit, wel eens vaker met dergelijke voorstellen zal komen. Echter, GS willen niet carte blanche geven op een bepaald bedrag, zonder te weten waar het aan wordt besteed.

GS stellen niet voor om in 2021 de motorrijtuigenbelasting te verhogen, in ieder geval niet meer dan de inflatie. Dit speelt dus niet voor de begroting 2021. Deze optie wordt wel voor 2022 benoemd, pas nadat de andere opties zijn uitgesloten.

Het CDA en de VVD gingen in op de maakindustrie, de reshoring en de effecten van Corona daarop. Hij wil dat graag met PS bespreken bij de behandeling van de economische visie. Hij is benieuwd naar wat PS concreet zouden willen doen. De provincie runt de maakindustrie niet. Wat kan er nog meer worden gedaan dan nu al wordt gedaan? Hij staat open voor suggesties.

D66 vroeg of de staten worden betrokken bij de nieuwe dekkingsvoorstellen om te komen tot een sluitend meerjarenbeeld. Dat is voor gedeputeerde Strijk vanzelfsprekend.

Wanneer er meer duidelijkheid is over de Green Deal in Europa wil hij graag in de tweede helft van het jaar daarover met PS in gesprek gaan.

De SP noemt de kans op de komst van het Copernicus instituut nul procent en stelt voor dat in de risicoparagraaf op te nemen. Spreker hoopt dat de kans toch groter is.

PS kunnen een uitspraak doen over het weerstandsvermogen. Hij wacht de stellingname dienaangaande af. Het college stelt geen factor 1 voor, echter, het gaat hier bij uitstek om een kaderstellende uitspraak van de staten.

Na het vaststellen van de kaderbrief zijn er over het OV nieuwe feiten gekomen die nu tot een andere inschatting van het risico leiden.

Hij ziet het voorstel van de ChristenUnie over een betere leesbaarheid van de kaderbrief/kadernota graag tegemoet.

De SGP gaf aan wat niet hoeft te worden gedaan of anders, efficiënter kan worden gedaan. Hij stelt het op prijs dat de SGP de handschoen oppakt en hij ziet plannen graag tegemoet.

De heer Janssen komt terug op het weerstandsvermogen van de provincie. Ook de VVD pakt graag de handschoen op, nu gedeputeerde Strijk PS vragen om een kaderstellende uitspraak. De VVD wil die discussie voeren op het moment dat de risico's goed zijn geïnventariseerd. Nu lijkt het alsof er op factor 1,4 of lager wordt voorgesorteerd. De VVD wil bij de factor 1,4 een meer solide gevoel krijgen. Dat moet breder worden gezien dan alleen maar fixeren op één getal.

Gedeputeerde Strijk ziet dat toch anders. De risicoparagraaf is ieder jaar verschillend. Ieder jaar bepaalt de provincie de risico's op basis van de dan bestaande inzichten. Het kengetal wordt vastgezet om te weten hoeveel reserves er moeten worden aangehouden, bij een steeds veranderend risico. Het is op zich niet relevant voor PS om te weten wat de risicoparagraaf is, maar veel belangrijker is het kader dat wordt meegegeven hoeveel keer meer er een reserve moet worden aangehouden dan dat risico. Nu wordt dat ingeschat op € 16 miljoen maar waarschijnlijk zal het risico bij de begroting hoger worden ingeschat. Dat verschilt van jaar tot jaar. Het gaat om een consistente lijn in het weerstandsvermogen en PS geven daarvoor de kaders mee. GS stellen nu een weerstandvermogen voor tussen de 1,4 en 2.

Eerder gaf hij aan dat er nog een informatiebijeenkomst over het Copernicus Instituut zal plaatsvinden. Het gaat niet alleen om de economie en innovatie van nu, maar ook om innovatie en economie over 5, 10 of 20 jaar verder. Het Copernicus instituut zal bijdragen aan het lange verdien vermogen van de economie in de provincie Utrecht en daar hebben heel veel MKB bedrijven baat bij. Blijven investeren in de innovatiekracht is van groot belang om te zorgen dat Utrecht een van de meest competitieve regio's blijft.

Ook gedeputeerde Strijk is van mening dat de risicoparagraaf beter onderbouwd moet worden. Het is lastig om twee maanden na de start van de crisis het hele beeld al scherp te hebben. Inzichten kristalliseren zich nu uit en dat helpt om het beeld scherper te krijgen. Toch blijft er onzekerheid. Maatregelen worden versoepeld maar met het voorbehoud dat er geen tweede Corona golf ontstaat.

Belangrijk is de vraag wanneer iets structureel of incidenteel is. Aangegeven werd dat de accountant daar een uitspraak over heeft gedaan. Voor GS speelt erg mee of er sprake is van een beïnvloedingsmoment: kan er een kostenpost worden gemaakt waarover na een jaar wordt besloten die te beëindigen? Wanneer PS besluiten een viaduct aan te leggen, dat in 30 jaar moet worden afgeschreven, dan kan niet na 2 jaar worden besloten met de aanleg te stoppen. Dat is een structurele last en dat kan niet meer worden beïnvloed. Er zijn ook investeringen die voor drie jaar worden gedaan waarna wordt geëvalueerd of het wel door moet gaan. Dan is er sprake van een politiek besluit om al dan niet door te gaan. Dan gaat het z.i. om meerjarig incidenteel geld. Er is dan opnieuw een moment om anders te besluiten.

Terecht wordt gesteld dat het gaat om werknemers met een vast contract. Zijn medewerkers tijdelijk ingehuurd, dan ontstaat er meer flexibiliteit. Het is belangrijk die splitsing te maken en die splitsing is ook zichtbaar in de begroting.

De heer V.d. Dikkenberg vroeg waarom er € 10 miljoen wordt gereserveerd voor de gebiedsontwikkeling voor met name de plannen rondom stikstofdioxide, terwijl die plannen nog niet compleet zijn uitgewerkt. Hoe weten GS dat dat geld wordt uitgegeven, hoe is dat in lijn met de stelling van GS dat geld niet onnodig in reserves moet worden gezet?

GS weten zeker dat men aan de slag moet met deze gebiedsontwikkelingen. Daarover worden afspraken met het rijk gemaakt. Dit bedrag wordt apart gezet in de volle overtuiging dat met dat geld activiteiten worden verricht. Dit dossier ontwikkelt zich zo snel dat de plannen nog niet helemaal concreet zijn en nadere uitwerking behoeven. Toch rechtvaardigt dat op dit moment deze reservering zodat er dienaangaande volgend jaar daadwerkelijk stappen kunnen worden gezet, samen met het rijk. De huidige inschatting is dat het bedrag eerder aan de lage, dan aan de hoge kant is.

De heer V.d. Dikkenberg had dit antwoord wel verwacht maar hij vraagt zich af welke inschattingen er onder dit bedrag liggen: hoeveel boerderijen moeten er worden verplaatst?

Gedeputeerde Strijk verwijst die vraag door naar zijn collega Bruins Slot.

Mevrouw Hoek plaatste een kanttekening bij zijn opmerking over de beperkte lock down. Het is een feit dat de lock down in Nederland net iets anders werd vorm gegeven dan in sommige andere Europese landen. Hij had het vooral over de toekomst waarin meer vrijheid gaat ontstaan maar men is nog niet totaal vrij. Dat bedoelde hij met de woorden "beperkte lock down".

Mevrouw Hoek vroeg ook om informatie over het aantal auto's in de provincie Utrecht. Die technische vraag zal later worden beantwoord. In Utrecht waren er in 2019 903.958 auto's.

Gedeputeerde Bruins Slot komt terug op de opmerkingen van de heer de Droog die sprak over de ambitie om voldoende natuuraanleg te realiseren en de financiering van nieuwe ontwikkelingen. Vragen stelde hij o.a. over de menskracht. Spreekster memoreert dat zij begin dit jaar de staten heeft geïnformeerd dat door openstaande vacatures, de stikstofproblematiek en PFAS er in 2019 een lager resultaat is bereikt, wat betreft de aanleg van nieuwe natuur. Dat is minder dan vooraf was geraamd. In deze periode heeft het rijk de opdracht gegeven met een nieuw programma rond natuur te komen, ook in het kader van de stikstofproblematiek. In de loop van de zomer en het najaar wordt duidelijker hoe dat alles moet worden gefinancierd. Met het rijk wordt overlegd over de financiering van de personele capaciteit die nodig is voor de aanleg van extra natuur. Komt dat op de provinciale begroting te rusten of wordt dat gefinancierd uit het geld dat het rijk beschikbaar stelt in het kader van stikstof? Daar is het laatste woord nog niet over gezegd. Dat geldt niet alleen voor de provincies maar ook voor de terrein beherende organisaties, die ook met een grotere opgave geconfronteerd worden. Zij verwacht hierover in het najaar meer duidelijkheid en de staten zullen daarover op dat moment worden geïnformeerd. Nu is het nog niet concreet genoeg om het in de kaderbrief op te nemen.

Inderdaad was er een vraag van de ChristenUnie in de beantwoording vergeten. Zij vermoedt dat de ChristenUnie en het CDA in de beantwoording van vragen met elkaar verwisseld zijn. Volgens haar gaat het om vraag 31 in het overzicht van de kaderbrief. Dat sluit aan bij het punt dat zojuist door de heer V.d. Dikkenberg werd gemaakt. Dat gaat om de nadere toelichting op de vraag waar de € 10 miljoen op is gebaseerd die in de bestemmingsreserve stikstof terecht zou moeten komen. In de leidraad voor de gebiedsgerichte aanpak staat dat de beide sporen, het spoor van de opkoop van bedrijven en het spoor van innovatie, samen in één budget worden opgenomen. Voor de opkoop van bedrijven geldt de opkoopregeling van het rijk die in voorbereiding is. Die opkoopregeling bestaat uit een tranche van € 100 miljoen, nog eens € 100 miljoen en daarna € 150 miljoen. Zij gaat ervan uit dat er van de provincies cofinanciering wordt gevraagd. Bij een cofinanciering van ca. 30% gaat het al snel over 1 à 2 miljoen euro van de provincie die moet worden ingezet voor opkoop van een bedrijf. Bij een budget van € 10 miljoen gaat het dan om de opkoop van 5 tot 10 bedrijven. Dat betekent dat het budget al snel is opgesoupeerd. Tegelijkertijd moet er aandacht zijn voor het innovatieve spoor, en dat kan met een subsidieregeling worden gestimuleerd. De implementatie van emissiearme maatregelen, bv. bij veehouderijen, kost al snel tonnen euro's per bedrijf. Bij andere activiteiten kan het bedrag sterk wisselen. Naar verwachting kan de provincie, bij een volledige inzet van de middelen voor subsidiering, enkele tientallen bedrijven helpen.

Afhankelijk van de inzet van het bedrag, gaat het enerzijds over de opkoop van een aantal bedrijven, anderzijds over de ondersteuning van boerenbedrijven om de transitie te maken naar stikstofreductie. De kosten efficiency, wat het uiteindelijk oplevert, is ook een belangrijk criterium.

Als een en ander wordt geëxtrapoleerd naar de complete regeling van € 350 miljoen, en uitgaande van 30% cofinanciering, zou het bedrag veel hoger moeten zijn dan € 10 miljoen. Toch hebben GS voor € 10 miljoen gekozen omdat in de komende periode concreet moet worden onderbouwd waar het geld aan wordt uitgegeven. Het bedrag is in de afgelopen maanden naar beneden bijgesteld, omdat in het kader van de coronacrisis zichtbaar is geworden dat er op andere terreinen ook grote financieringsvraagstukken liggen.

Mevrouw Boelhouwer begrijpt dat het gaat over enkele tientallen bedrijven die de provincie gaat opkopen dan wel een slag verder kunnen worden geholpen in het emissiearm worden. Dat zou de transitie van de agrariërs enorm verder brengen. Hoe groot is het totaal van de bedrijven waar het over gaat?

Gedeputeerde Bruins Slot antwoordt dat met de gebiedsgerichte aanpak boerderijen en agrariërs, maar ook andere sectoren, zullen worden betrokken bij de opgave die er ligt. Afhankelijk van de grootte van het gebiedsproces, is er een aantal bedrijven dat daarbij betrokken is. In de reactie van de minister op de Commissie Remkes blijkt dat ze meer van de opkoop naar de innovatie toegaat. Het positieve van die ontwikkeling is dat er meer kan worden bereikt bij meerdere bedrijven. Het opkopen van één boerenbedrijf kost bij cofinanciering al snel 1 à 2 miljoen euro terwijl er met innovatiemaatregelen waarschijnlijk meer boerenbedrijven worden geholpen om de uitstoot van stikstof te verminderen. Wellicht kan daarmee meer resultaat worden bereikt voor de versterking van de natuur en het mogelijk maken van maatschappelijke ontwikkelingen. Het is van belang om met de gebiedsgerichte aanpak te beginnen om concreet resultaat ten aanzien van stikstofreductie te kunnen boeken. Dat vraagt om een nadere uitwerking in de praktijk.

Gedeputeerde Van Essen komt terug op de vraag van GroenLinks die aandacht vroeg voor anticyclisch investeren, ook in relatie tot energie en circulariteit. Anticyclisch en circulair lijkt wat op gespannen voet met elkaar te staan, maar volgens hem kan dat prima samen gaan. Investerings in energietransitie zijn bij uitstek een bijdrage aan de circulaire economie. In de kaderbrief staat een voorstel om de warmtetransitie te versnellen en wordt voorgesteld de betaalbaarheid daarvan te verbeteren. Dat raakt ook aan het Warmtefonds van het rijk. Hij verwacht dienaangaande een forse multiplier. Dat betekent dat het bedrag dat de provincie daarvoor vrijmaakt, een veel groter bedrag aan investeringen mogelijk wordt dankzij een grotere bijdrage uit het warmtefonds van het rijk. Daarmee kan meer volume gemaakt worden, met name in de bouw. De SGP ging ervan uit dat dit een succes gaat worden. Spreker is blij met het optimisme van de heer V.d. Dikkenberg. Hij zelf heeft ook de hoop en verwachting dat dit een succes gaat worden. Eerlijkheidshalve meldt hij dat er een innovatief iets wordt ontwikkeld, ook aan de kant van het rijk zijn er ontwikkelingen in warmtetransitie. Ontwikkelingen volgen elkaar in een hoog tempo op. Om die reden is er vooralsnog voor gekozen dit als incidenteel budget te bestempelen binnen het bredere programma energietransitie waarvan een groot deel wel structureel is. Inderdaad kan dit een structureel budget gaan worden, als het een groot succes wordt en de bijdrage van de provincie structureel nodig wordt. Op dit moment is dat volgens GS nog niet aan de orde.

D66 vroeg naar het uitstel van de in werkingtredingsdatum van de Omgevingswet. Volgende week zal daarover worden gesproken in de commissie Omgevingswet. De consequentie is dat de omgevingsverordening en het proces daarnaar toe moet worden opgeknipt naar een proces met een interim verordening. Hij verwacht dat PS daarover in maart een besluit kunnen nemen. Vervolgens wordt dat gevolgd door een tweede ronde om tot komen tot een omgevingsverordening onder de omgevingswet.

Deze dubbele procedure brengt extra kosten met zich mee. Dat zal door GS nader in beeld worden gebracht en in het najaar zal hij daarop terugkomen bij de begroting. Het heeft ook wel voordelen omdat een en ander met gemeenten beter kan worden voorbereid en ingeregeld.

D66 noemde ook het DSO en de gevolgen daarvoor. Wanneer er langer onder de huidige wet moet worden gewerkt, moet er ook langer met het huidige digitale instrumentarium worden gewerkt en pas later met het DSO. Er wordt nu geen alternatief voor het DSO ontwikkeld. Wel wordt samen met het rijk de vinger aan de pols gehouden om te zorgen dat de vertraging in het DSO beperkt blijft. Het DSO moet tijdig klaar zijn om op 1 januari 2022 werkelijk aan de slag te kunnen gaan. Gesprekken daarover vinden plaats, ook met het rijk. Heeft dat financiële consequenties, dan zullen PS daarover uiteraard worden geïnformeerd.

De andere vraag van D66 ging over drawdown, dat zijn de maatregelen om CO2 reductie in allerlei vormen te onderzoeken met suggesties voor allerlei sectoren. In verschillende RES regio's hebben al onderzoeken plaatsgevonden naar hoe de klimaatdoelstellingen gehaald kunnen worden. Ook in het kader van het klimaatakkoord vinden er onderzoeken en doorrekeningen plaats hoe de klimaatambities kunnen worden ingevuld, over alle sectoren heen: mobiliteit, industrie, gebouwde omgeving, de warmtevoorziening, elektriciteit maar ook landbouw en landgebruik, w.o. de veenweidegebieden in relatie tot de broeikasgasuitstoot. D66 stelde voor een doorrekening integraal voor de hele provincie Utrecht te doen. Op dit moment loopt er op verzoek van PS een onderzoek naar de doelen, hoe de provincie daaraan kan bijdragen en hoe die zich verhouden tot de landelijke doelen en de RES-sen.

Hij stelt voor de resultaten van dat onderzoek, die na het zomerreces worden verwacht, te bespreken en dan te bezien of het zinnig is daar een vervolg aan te geven, middels een onderzoek zoals door D66 wordt

voorgesteld. Hij vindt het voorbarig om daar nu al een besluit over te nemen. Een en ander raakt ook aan de eigen organisatie. Onderzocht zal worden wat er dienaangaande mogelijk is. Daar komt men later nog over te spreken.

De ChristenUnie refereerde aan Groen Groeit Mee en stelde dat er eigenlijk nog geen uitvoering mogelijk is en dat er geen budget is om de ambities mogelijk te maken voor groene contour en nieuwe natuur. De inbreng van collega Bruins Slot zojuist maakte duidelijk dat er voor natuurontwikkeling en voor de groene contour wel degelijk budgetten zijn. Met Groen Groeit Mee wordt gezocht naar het slim kunnen combineren van budgetten. Het is niet de bedoeling dat de provincie de groene ambitie allemaal gaat financieren. Dat zou niet de goede insteek zijn. Dat is de reden waarom er in de kaderbrief nog geen bedrag gekoppeld is aan Groen Groeit Mee, maar dit heeft nadrukkelijk wel de aandacht van GS.

Gedeputeerde Van Muilekom komt terug op de vraag van de PvdD over de regenboogprovincie. De staten hebben daarover een motie aangenomen. De regenboogprovincie zal onderdeel zijn van de sociale agenda. Binnenkort ontvangen PS een voortgangsrapportage over de sociale agenda, waarin nadere uitwerking wordt gegeven aan de regenboogprovincie. Dat is ook afgestemd met de stad Utrecht en Amersfoort.

Diverse opmerkingen zijn er over de woningbouw gemaakt. Inderdaad is de provinciale ambitie om jaarlijks 10.000 woningen te bouwen. Die ambitie staat er omdat het woningtekort in de provincie Utrecht nog steeds enorm groot is. GS beseffen zich terdege dat dit een hele stevige ambitie is. In de afgelopen jaren is, mede dankzij de inzet van de provincie Utrecht, het gelukt meer dan 7000 woningen per jaar te bouwen. De provincie Utrecht was betrokken bij 106 projecten en dan op hele diverse manieren: financiële steun, bieden van expertise, ondersteuning van plannen in bestemmingsplannen e.d. Ter voorbereiding van het nieuwe programma is input bij gemeenten opgehaald: aan welk type ondersteuning hebben gemeenten behoefte om de woningbouwprojecten verder te kunnen helpen? Ze hebben de provincie niet bij ieder project nodig, maar wel bij een aantal projecten. Sommige gemeenten missen expertise en die kan de provincie beschikbaar stellen. Door het regionaal programmeren is de provincie nog beter aangehaakt op de plannen die in gemeenten worden gemaakt. Jaarlijks is er € 3,8 miljoen beschikbaar. In de afgelopen vier jaren is er een goede link met BZK gelegd. Projecten met onrendabele toppen kunnen een woningbouwimpuls krijgen. Samen met de portefeuillehouders Schaddelee en Van Essen zal worden ingezet op goede bereikbaarheid bij het realiseren van woningen. Dat vraagt afstemming met het rijk in U Ned verband. Wanneer er woningen worden gebouwd moeten er middelen voor mobiliteit vrijkomen en vaak gaat dat over honderden miljoenen euro's.

Begin juli worden PS geïnformeerd over het instrumentarium dat GS willen inzetten. Hij ziet woningbouwprojecten als een grote uitdaging, gelet op PFAS en PFOS. Inderdaad heeft men daar in Soesterberg mee te maken en dat vergt van de mensen, die bij binnenstedelijke ontwikkeling en wonen betrokken zijn, kennis en affiniteit met de aanpak van verontreinigingen. Als men partijen wil helpen met bouwen, moet allereerst duidelijk zijn of ze te maken krijgen met stikstofruimte om te mogen bouwen. In Veenendaal en in Vijfheerenlanden zijn er projecten in beeld, waarbij de vraag speelt of er wel voldoende stikstofruimte beschikbaar is. Bij binnenstedelijk ontwikkelen en wonen is er een deskundige nodig, die kennis heeft van de stikstofregels en voorschriften. Uitgangspunt is dat er integraal moet worden gewerkt binnen de organisatie.

Hij signaleert dat er in de woningbouw enige onzekerheid gaat ontstaan, ook bij investeerders. De provincie wordt dan gevraagd mee te denken hoe projecten doorgang kunnen vinden met behulp van garantstellingen. Dat zijn geen platte subsidies maar is een instrumentarium om zekerheid te bieden dat projecten kunnen doorgaan.

De heer De Droog vraagt wat de provincie minder zou doen bij een ambitie van 2000 woningen. Wat zou de provincie meer moeten doen bij een ambitie van 20.000 woningen? Aan welke knoppen kan de provincie draaien om versnelling van de woningbouw te realiseren?

De heer Janssen vraagt naar investeringen in bv. bereikbaarheid om grote woningbouwlocaties in beeld te brengen. Nu gaat het om de beleidsprestaties van GS maar er zijn ook middelen nodig voor infrastructuur op grotere locaties. Vaker is er al over Rijnenburg gesproken. Misschien zijn er nog meer van dergelijke locaties.

Gedeputeerde Van Muilekom geeft de vraag van de heer Janssen door aan gedeputeerde Schaddelee. Op dit moment wordt er voor hele grote projecten, zoals Rijnenburg, in de kaderbrief geen geld gevraagd. Terugkomend op de vraag van D66, laat hij weten dat, bij een doelstelling van 2000 woningen, de inzet van de provincie waarschijnlijk niet nodig is. De provincie is beslist niet bij ieder woningbouwproject betrokken. Binnenstedelijke projecten zijn vaak erg complex. Soms ontbreekt er capaciteit en moet er een aanjaagteam komen. Ook kan er sprake zijn van een onrendabele top. Dan is er wat extra effort nodig met kennis en expertise, met middelen of garantstelling om die projecten te laten doorgaan. Als voorbeeld verwijst hij naar verschillende projecten in Woerden rondom een OV locatie. De provincie participeert daar heel actief in, op allerlei manieren. Uiteindelijk lukt het de gemeente om de projecten in de steigers te zetten en die komen de komende jaren tot uitvoering.

Gedeputeerde Schaddelee constateert dat er meerdere opmerkingen over mobiliteit zijn gemaakt: de provincie doet alsof er niets aan de hand is, er gebeurt helemaal niets, er zijn geen plannen. Hij wijst erop dat de provincie Utrecht in de komende vier jaar € 100 miljoen gaat investeren in fietsmaatregelen. In het na-jaar is met de minister afgesproken dat er € 500 miljoen wordt geïnvesteerd in OV maatregelen. Bij de minister is aangekondigd dat er nog voor € 1,5 miljard aan plannen ligt, maar deze kunnen niet door de provincie zelf worden betaald. De provincie heeft vele plannen en dan heeft hij het nog niet over grote infratrajecten zoals de Rijnbrug, de rondweg Veenendaal, de N201 of Maarsbergen. Die plannen zijn in de begroting opgenomen en men moet niet doen alsof de provincie in de komende jaren achterover leunt. Er gebeurt in de provincie Utrecht een heleboel.

Het CDA vroeg of versnelling mogelijk is. Dat is niet eenvoudig. Getracht wordt projecten voluit op stoom te houden. Veel projecten liggen ook goed op schema maar tegelijkertijd loopt men tegen uitdagingen aan door stikstofregels en regelgeving. De provincie gaat die uitdagingen aan. Gisteren heeft hij uitvoerig gesproken met de heer Maxim Verhagen van Bouwend Nederland. Laatstgenoemde roept de provincie op zoveel mogelijk het tempo erin te houden. Spreker heeft hem ervan overtuigd dat de provincie Utrecht dat ook doet.

Ook werden er vragen gesteld over de gevolgen van de Corona crisis. Per 1 juli mag het OV weer worden gebruikt voor verantwoord reizen, met in achtneming van het houden van afstand, gebruik van mondkapjes en het vermijden van grote oplopen. Voor 2020 zijn daardoor de onzekerheden zo goed als weg maar voor 2021 zijn er nog behoorlijke risico's. De belangrijkste manier om die risico's te verlagen is te zorgen dat er meer reizigers in bussen en trams komen. De komende tijd moet worden gebruikt om de reizigers weer terug te winnen voor het OV, en dat op een veilige manier.

Op vragen van de SP laat de gedeputeerde weten dat met name het woon-werkverkeer zich meer aan het spreiden is waardoor de hyperspits afvlakt, en dat kan zorgen voor een zekere kostenbesparing. De capaciteit moet altijd worden afgestemd op wat er op het drukste moment nodig is, nl. de hyperspits.

D66 vroeg naar scenario's. Eerder heeft hij al toegezegd dat hij na de zomer met PS over de scenario's in gesprek zal gaan.

Inmiddels wordt zichtbaar dat het aantal autobewegingen behoorlijk aan het toenemen is maar, als gevolg van meer spreiding, zonder filevorming.

Gedeputeerde Van Muilekom komt terug op een eerdere vraag van 50PLUS over bouwen rond Schiphol. Vanmiddag is over luchtvaart gesproken, ook over de zienswijze op de luchtvaartnota. Daarin staat dat de provincie zich zorgen maakt over de planologische ruimte en reserveringen die er zijn, bv. ten aanzien van een tweede Kaagbaan op Schiphol. Rond Schiphol zijn vele ruimtelijke beperkingen, en dat beperkt daar de gebiedsontwikkelingen. In de zienswijze van de provincie richting Minister wordt daar expliciet aandacht voor gevraagd.

De voorzitter deelt mede dat de kaderbrief zal worden besproken in de PS vergadering van 8 juli. Zij vraagt of er over de kaderbrief in PS een normaal debat kan worden gevoerd.

De VVD heeft voorkeur voor een groot debat, ook omdat de fractie dit geen kaderbrief vindt maar een kadernota. De VVD zal ook moties en amendementen gaan indienen.

De heer Dercksen laat weten dat de PVV zich dienaangaande bij de VVD aansluit.

De heer Dinklo deelt mede dat FvD ook voorstander is van een groot debat in PS.

De heer V.d. Dikkenberg sluit zich daarbij aan.

De PvdA is voorstander van een normaal debat.

Mevrouw Hoek maakt het niet zoveel uit: het wordt vanzelf wel een groot debat.

De heer De Droog heeft voorkeur voor een normaal debat.

GroenLinks wil een normaal debat.

Mevrouw Rikkoert laat weten dat de ChristenUnie voorkeur heeft voor een normaal debat.

De heer Eggermont sluit zich aan bij de wens van de diverse fractie voor een groot debat.

Gehoord alle reacties, constateert de voorzitter dat er in PS een groot debat over deze kaderbrief zal worden gevoerd.

3. SLUITING

Vervolgens sluit de voorzitter, onder dankzegging voor ieders komst en inbreng, deze vergadering.